

Assi Hakala & Tanja Salo

TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Yritys Oy

**Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2015**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaari	Aika Joulukuu 2015	Tekijät Assi Hakala, Tanja Salo
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn nimi TILINPÄÄTÖSANALYYSI. Yritys Oy		
Työn ohjaaja Janne Peltoniemi		Sivumäärä 39 + 4
Työelämäohjaaja Teemu Hietaharju		
<p>Opinnäytetyössämme selvitimme tilinpäätösanalyysin avulla Yritys Oy:n taloudellista tilannetta. Tarkastelimme yrityksen tilinpäätöksiä kolmelta vuodelta ja teimme siitä johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta tilanteesta.</p> <p>Aluksi oikaisimme virallisen tuloslaskelman ja taseen, jossa käytimme hyväksi Yritystutkimus ry:n suosituksia. Nämä tuloslaskelmat ja taseet syötimme kokonaisuudessaan Excel-tilukkaan. Samaan tilukkaan loimme laskukaavat kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen laskemiseen ja Excel-tilukon yrittäjät saivat käyttöönsä.</p> <p>Teoreettisessa osassa selvitimme hyvän kirjanpitolain yleisiä periaatteita, tilinpäätöksen eri vaiheita ja tilinpäätösasiakirjojen sisältöä. Mietimme myös tulevan kirjanpitolain muutoksia lähiaikoina. Sen jälkeen selvitimme tilinpäätöksen pohjalta tehtäviä analyyseja, näiden laskelmia ja tilinpäätösanalyysin eri vaiheita sekä näiden menetelmiä. Lyhyesti kerroimme myös, mitä analyysin luvut tarkoittavat ja selvitimme tilinpäätösanalyysin oikaisuvaatimuksia ja käytettävien tunnuslukujen muodostumista ja tulkintaa.</p> <p>Tilinpäätösanalyysi toteutettiin laskemalla kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja vuosien 2012–2014 tilinpäätöksistä.</p>		

Asiasanat
Kannattavuus, maksuvalmius, tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, vakavaraisuus

ABSTRACT

Unit Kokkola-Pietarsaari	Date December 2015	Authors Assi Hakala, Tanja Salo
Degree programme Business administration		
Name of thesis ANALYSIS OF FINANCIAL STATEMENTS. Company Ltd.		
Instructor Janne Peltoniemi		Pages 39 + 4
Supervisor Teemu Hietaharju		
<p>The purpose of this study was to examine the financial situation of Company Ltd, by using the financial statements. The purpose was to examine the financial statements of the company during three years.</p> <p>At first we adjusted the official income statement and balance sheet, using the recommendations of Yritystutkimus ry. These income statements and balance sheets were added as a whole to Excel spreadsheet. At the same table we created the formulas for calculating profitability, solvency and liquidity key figures and the Excel tables were made available to the entrepreneurs.</p> <p>The theoretical framework explained the general principles of generally accepted accounting principles, the financial statements of the different stages and content of financial statements. Later were examined analysis tasks, made on the basis of financial statements, their calculations and what steps the balance sheet analysis is related to in both of these methods. Briefly was also told what the numbers mean in the analysis. In addition, we examined the analysis of the balance sheet adjustment requirements and the indicators used in the formation and interpretation.</p> <p>The financial statement analysis was carried out by calculating the profitability, liquidity and solvency ratios between financial statements in the years 2012 – 2014.</p>		

Key words

Financial statement analysis, key ratio, liquidity, solvency, viability

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS	2
2.1 Kirjanpitolaki ja hyvät kirjanpitotavat	2
2.2 Kirjanpidon yleiset periaatteet	3
2.3 Tilinpäätös ja sen sisältö	4
2.3.1 Tuloslaskelma	6
2.3.2 Tase	8
2.3.3 Tilinpäätöksen liitetiedot	10
2.4 Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet	11
2.5 Uusi kirjanpitolaki 1.1.2016 ja sen merkitys tilinpäätösanalyysiin	13
3 TILINPÄÄTÖSINFORMAATIO	15
3.1 Tilinpäätösinformaation käyttäjät	15
3.2 Tilinpäätösinformaation lukeminen	16
4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	18
4.1 Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi, yritystutkimus	18
4.2 Tilinpäätösoikaisut, Yritystutkimus ry:n suositukset	21
4.3 Tilinpäätösanalyysin ongelmat	22
5 TUNNUSLUVUT JA NIIDEN TULKINTA	24
5.1 Kannattavuus	24
5.1.1 Liikevoittoprosentti	25
5.1.2 Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI)	25
5.1.3 Käyttökateprosentti	26
5.2 Maksuvalmius	26
5.2.1 Quick ratio	27
5.2.2 Current ratio	28
5.2.3 Nettopääomaprosentti	29
5.3 Vakavaraisuus	29
5.3.1 Suhteellinen velkaantuneisuus	30
5.3.2 Velkaantumisasaste ja nettovelkaantumisaste (gearing)	30
5.3.3 Omavaraisuusaste	31
6 YRITYS OY:N TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI	32
6.1 Tilinpäätöksen oikaisut	32
6.2 Kannattavuuden tunnusluvut	33
6.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut	35
6.4 Vakavaraisuuden tunnusluvut	37
7 YHTEENVETO	39

LÄHTEET

LIITTEET

KUVIOT

KUVIO 1. Tilinpäätöksen perusteella pääteltävät taloudelliset toimintaedellytykset	16
KUVIO 2. Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit ja niiden väliset yhteydet	19
KUVIO 3. Yritys Oy:n käyttöpääomaprosentit	33
KUVIO 4. Yritys Oy:n liikevoittoprocentit	34
KUVIO 5. Yritys Oy:n sijoitetun pääoman tuottoprocentit	34
KUVIO 6. Yritys Oy:n quick ratio -tunnusluvut	35
KUVIO 7. Yritys Oy:n current ratio -tunnusluvut	36
KUVIO 8. Yritys Oy:n nettokäyttöpääomaprocentit	36
KUVIO 9. Yritys Oy:n suhteelliset velkaantumisasteprocentit	37
KUVIO 10. Yritys Oy:n nettovelkaantumisasteprocentit	38
KUVIO 11. Yritys Oy:n omavaraisuusasteprocentit	38

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Yrityksen kokoluokitukset	13
---------------------------------------	----

1 JOHDANTO

Yrityksen taloudellisen tilan arvioiminen päätösten pohjana korostuu erityisesti taloudellisten laskusuhdanteiden aikana. Asetimme opinnäytetyömme tavoitteeksi selvittää Yritys Oy:n taloudellista tilannetta tilinpäätösanalyysiä hyväksi käyttäen. Tavoitteena oli luoda selkeä teoria tilinpäätösanalyysissä käytettävistä laskentamalleista ja tehdä Yritys Oy:lle omat laskentakaavat. Yritys Oy saa käyttämästään kirjanpito-ohjelmasta raportteja, mutta nyt selvitimme laajemman joukon erilaisia tunnuslukuja ja niiden merkitystä yrityksen jatkuvuuden kannalta. Analyysin tasona käytettiin tunnuslukuanalyysiä eikä syvällisempään yritystutkimukseen ollut tarkoitus ryhtyä.

Opinnäytetyömme koostuu kirjanpidon, tilinpäätöksen ja tilinpäätösanalyysin teoriasta ja selvitimme, mitkä asiat vaikuttavat tilinpäätösanalyysin tekemiseen. Teoriaosassa kävimme läpi myös eri analyysissä käytettäviä tunnuslukuja, näistä kerroimme laskentakaavat ja mitä niistä voi tulkita. Näitä tunnuslukuja apuna käyttäen, teimme empiirisen osuuden yrittäjää haastatellen.

Virallinen tilinpäätös, sen liitetiedot ja muu käytössä oleva informaatio on pohjana tilinpäätösanalyysille. Tilinpäätöstä on oikaistava, jotta se palvelee oikein tilinpäätösanalyysin tekijää ja yrittäjä on otettava mukaan analyysiä tehdessä. Tällöin on otettava selvää, onko taseessa sellaisia eriä, joilla ei ole merkitystä analyysissä ja ovat epäkurantteja. Tilinpäätös on tehtävä voimassa olevien lakien ja asetusten mukaan, jotta se voi olla lähtökohtana tilinpäätösanalyysille.

Yrityksen johdon tärkeimpiä tehtäviä on huolehtia yrityksen kannattavuudesta ja toiminnan jatkuvuudesta. Ainoastaan tuloksen seuraaminen ei kerro yrityksen maksuvalmiudesta tai vakaaraisuudesta. Kokonaisvaltaiseen yrityksen johtamiseen tarvitaan taloudellisen tilanteen analysointia, jossa käytetään hyväksi tilinpäätösanalyysiä. Yrityksen johto voi itse arvioida, mitä se haluaa seurata ja mitkä mittarit tuottavat hyödyllistä informaatiota sen toiminnan kannalta. Olemme opinnäytetyössämme kertoneet muutamista tunnetuista tunnusluvuista ja niiden kaavoista. Toivomme, että yritys myöhemmin käyttää näitä laskelmia hyväkseen, koska olemme tehneet heidän käyttöönsä Excel-taulukkoita.

2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS

2.1 Kirjanpitolaki ja hyvät kirjanpitotavat

Kirjanpidon laatimista varten on kirjoitettu kirjanpitolaki ja kirjanpitoasetus. Kirjanpitolain mukaan kaikki liike- tai ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitovelvollisia. Yrittäjän, yrityksen johdon tai muun toiminnan harjoittamisesta vastuussa olevan tahon on huolehdittava kirjanpidon järjestämisestä lain mukaisella tavalla. Taloushallintoliiton kuvaaman määritelmän mukaan kirjanpito on sitä, että kerätään ja järjestetään tositteet, rekisteröidään niiden tiedot tietyn menetelmän mukaan ja saadaan tulokseksi laskelmat yrityksen taloudesta. Juokseva kirjanpito on kurinalainen järjestelmä, jossa kaikki yrityksen liiketapahtumat merkitään muistiin. Liiketapahtumia ovat tulot, menot ja rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät (Tomperi 2007, 13).

Kirjanpidon kokonaisuus muodostuu yrityksen tuotoista, kuluista, omaisuudesta, omista varoista ja veloista eli vieraasta pääomasta. Kirjanpidon yhtenä tärkeänä tehtävänä on myös pitää erillään yrityksen rahat, tulot ja menot yrittäjän omasta taloudesta sekä samalla muiden yritysten rahoista, tuloista ja menoista. Kirjanpito tuottaa tietoa myös yrityksen johtamista varten. (Taloushallintoliitto.)

Kirjanpitolaissa on säädetty yleisesti kaikesta kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimista koskevista periaatteista. Lain sisältämiä pääkohtia yleisten säännösten lisäksi ovat omat lukunsa liiketapahtumien kirjaamisesta ja kirjanpitoaineistosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta, tilinpäätöseriin liittyvistä määritelmistä sekä arvostus- ja jaksotussäännöksistä. Laki sisältää myös omat luvut ammatinharjoittajan kirjanpidosta sekä konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Kirjanpitoa laadittaessa on tunnettava myös tulolähteitä koskevat lainsäädännöt, jotta kirjanpito voidaan toteuttaa myös verotuksen näkökulmasta oikein. (Taloushallintoliitto.)

Yrityksen tulolähteenä voi olla elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde tai muu tulolähde, esimerkiksi henkilökohtainen tulolähde ja näitä kaikkia varten on olemassa omat tuloverolait. Tulolähteitä koskevien lainsäädäntöjen rinnalla yhtä suurena ja tärkeänä osana

kirjanpidon laatimisessa sovellettava laki on arvonlisäverolaki. Kirjanpidon toteuttamista ohjailevat useat tahot ja määräykset ja niiden tunteminen vaatii huolellista perehtymistä. Kirjanpitoasetuksessa on määritetty yksityiskohtaisemmin kirjanpitolain nojalla säädökset kirjanpidon esittämisessä käytettävien raporttien muodoista ja sisältövaatimuksista ja kaavoista. (Kirjanpitolaki 1997.)

Kirjanpitovelvollisen odotetaan myös noudattavan hyvää kirjanpitolapaa. Hyvä kirjanpitolapa on muovautunut kirjanpito-teorian ja käytännön soveltamisen myötä. Se pohjautuu pitkälle kirjanpitolakiin ja normistoihin, mutta sitä ei silti ole täsmällisesti määritetty lainsäädännössä, määräyksissä tai ohjeissa. Hyvän kirjanpitolavan periaatteet täydentävät kirjanpitolaissa olevia säännöksiä ja asetuksia ja ne mahdollistavat useampien erilaisten ratkaisujen tekemisen kirjanpidon käytännön toteuttamisessa. (Tomperi 2007, 12.)

Kirjanpitolain laajan soveltamisalan vuoksi kirjanpitovelvollisten olosuhteet, tarpeet ja erityispiirteet voivat poiketa huomattavasti toisistaan, joten sen vuoksi on hyvä, että lakia voidaan soveltaa tietyin ehdoin ja sen sallimissa puitteissa. Kirjanpidon suorittaminen hyvän kirjanpitolavan mukaan tarkoittaa myös sitä, että pelkän lain seuraamisen lisäksi noudatetaan yleisesti hyväksyttyjä alan käytäntöjä. Hyvän kirjanpitolavan olemus muuttuu teorian ja käytäntöjen kehittyessä, mutta se on kuitenkin aina linjassa viranomaismääräyksen kanssa. (Tomperi 2007, 12.)

2.2 Kirjanpidon yleiset periaatteet

Kirjanpidon lainsäädännön ja viranomaisten antamien määräysten lisäksi hyvän kirjanpitolavan mukaista ohjeistusta voi antaa työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolautakunta (KILA). Kirjanpitolautakunta antaa yleisiä ohjeita kirjanpitolain ja -asetuksen soveltamisesta ja se voi tarvittaessa myöntää jopa poikkeuksia tiettyihin kirjanpidon säännöksiin. Hyvää kirjanpitolapaa toteutettaessa tulee noudattaa kirjanpidon yleisiä periaatteita. Näitä periaatteita ovat esimerkiksi seuraavat:

- Toiminnan jatkuvuus; toiminnan oletetaan jatkuvan tilikauden päättymisen jälkeenkin.
- Realisointiperiaate; tulo realisoituu silloin, kun suorite luovutetaan ja meno realisoituu, vasta kun tuotannon tekijä vastaanotetaan (suoriteperuste).

- Meno kirjataan tulon kohdalle; kaudelle kuuluvista tuloista vähennetään niiden aikaansaamiseksi käytetyt menot.
- Menettelytapojen jatkuvuus; tilijaottelu ja esim. varaston arvostusperiaatteesta ei poiketa, vaan pidetään ne jatkuvasti samoina.
- Todennettavuus; kirjanpitomerkinnot on voitava osoittaa todeksi.
- Olennaisuus; pienten yksityiskohtien osalta, joilla on vähäinen vaikutus yrityksen taloudellisesta tilanteesta saatavaan kuvaan, voidaan soveltaa kirjanpitolain määräyksistä poikkeavia yksinkertaisempia menettelytapoja.
- Täydellisyys; kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sisällytetään kaikki liiketapahtumat, varat ja velat, mitään valitsematta tai pois jättämättä.
- Varovaisuus; tulos lasketaan varovaisesti, esimerkiksi tuloista vähennetään luottotappiot, menot kirjataan kuluiksi, koneiden pitoaika arvioidaan lyhyeksi.
- Vakaa rahanarvo; kirjanpidossa käytetyt rahayksiköt ovat keskenään samanarvoiset (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 44.)

2.3 Tilinpäätös ja sen sisältö

Kirjanpito tehdään tietyltä ajanjaksolta ja tätä ajanjaksoa kutsutaan tilikaudeksi. Tilikauden kesto on määritelty 12 kuukautta. Yleensä yritykset valitsevat tilikaudekseen kalenterivuoden, mutta tilikausi voisi alkaa, yrittäjän niin halutessa, vaikka kesken kuukauden. Poikkeuksellisesti tilikausi voi olla lyhempi tai pidempi kuin 12 kuukautta. Näitä poikkeustapauksia ovat esimerkiksi yritystoiminnan aloittaminen ja lopettaminen tai muut uudelleenjärjestelyt. Tilikauden vähimmäispituudesta ei ole säädetty, mutta tilikauden enimmäispituus saa olla 18 kuukautta. (Taloushallintoliitto.)

Tilikauden päättyessä laaditaan tilinpäätös, jonka pohjalta myös yrityksen verotus toteutuu. Tilinpäätöksen tehtävä on kuvata yrityksen taloudellista menestymistä. Menestymisen tärkeänä mittarina pidetään yhtiön aikaansaamaa tulosta eli voittoa tai tappiota. Yhtiön taloudellisesta asemasta sekä tilanteesta kertovat oman ja vieraan pääoman suhde sekä varojen ja velkojen rakenne. Tilinpäätös koostuu yksinkertaisimmillaan tuloslaskelmasta, taseesta ja niiden liitetiedoista. Tuloslaskelma kertoo yrityksen tuloksen muodostumisesta ja taseesta selviää tilinpäätöshetken taloudellinen tilanne. (Taloushallintoliitto.)

Tilinpäätökseen on sisällytettävä lisäksi rahoituslaskelma ja toimintakertomus, jos tietyt ehdot kirjanpitovelvollisesta täyttyvät. Näistä ehdoista on säädetty kirjanpitolain 3. ja 9. luvussa. Rahoituslaskelmalla annetaan selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Toimintakertomuksessa esitetään kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymisen kannalta tärkeitä asioita. Tilinpäätöksestä laaditaan tasekirja jonka sisällöstä ja sen muotovaatimuksista säädetään kirjanpitoasetuksessa. Tasekirjaan sidotaan kaikki tilinpäätösasiakirjat ja jonkin verran myös muuta oleellista ja tärkeää informaatiota kirjanpidon toteutustavoista. Kirjanpitolaissa on säädetty tasekirjan sisällöstä seuraavasti:

Tilinpäätös ja toimintakertomus sekä luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista samoin kuin tieto niiden säilytystavoista on kirjoitettava sidottuun tai välittömästi tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sidottavaan tasekirjaan, jonka sivut tai aukeamat on numeroitava (KPL 3 luku 8 §).

Tilinpäätöksen laatijan on huolehdittava siitä, että tilinpäätös ja sen liitetiedot antavat tilinpäätöshetkestä oikean ja riittävän kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Oikean ja riittävän kuvan antamiseksi kirjataan tarvittavat lisätiedot tuloslaskelmasta ja taseesta tilinpäätöksen liitetietoihin. Osakeyhtiöiden on laadittava tilinpäätös tilikauden päättymishetkestä neljän kuukauden kuluessa ja se on päivättävä ja allekirjoitettava. Yhteisön ja säätiön tilinpäätöksen allekirjoittaa hallitus, vastuunalaiset yhtiömiehet, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva henkilö. Valmis tilinpäätös esitellään yhtiön hallitukselle. Hallituksen on vähintään esitettävä toimenpiteet yhtiön tuloksen käsittelystä, voitonjaosta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle. (Taloushallintoliitto.)

Kirjanpitolaissa on myös mainittu ne toimijat joiden tilinpäätökset ovat julkisia ja niiden on annettava tilinpäätöksestä jäljennös patentti- ja rekisterihallituksen rekisteröitäväksi. Yhtiömuodoista ilmoitusvelvollisia ovat osakeyhtiöt, osuuskunnat, keskinäiset vakuutusyhtiöt ja -yhdistykset sekä ne avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt, joiden vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Ilmoitusvelvollisia ovat yhtiömuodosta riippumatta niin kutsutut suuret toimijat. Suuren toimijan kriteereiksi kirjanpitolaissa on säädetty seuraavasti:

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista

- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä (KPL 3 luku 9 §).

Kirjanpitovelvollinen voi olla toiminnastaan myös tilintarkastusvelvollinen. Tilintarkastajan tehtävä on valvoa, että tilinpäätös on laadittu voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilintarkastaja tarkastaa kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon. Tilintarkastusvelvollisuuden kriteereistä on määrätty tilintarkastuslain 2. luvun 5. pykälässä. Tilintarkastusvelvollisuuden kriteereiden täytyessä, tilinpäätös toimitetaan hallituksen kokouksen jälkeen tilintarkastajalle. (Taloushallintoliitto.)

Tilintarkastaja antaa tarkastuksestaan tilintarkastuskertomuksen, joka toimijan ollessa ilmoitusvelvollinen, myös on julkaistava tilinpäätöstietojen julkaisemisen yhteydessä. Niin kutsutun puhtaan lausunnon saanut tilinpäätös voidaan vahvistaa yhtiökokouksessa. Tilinpäätöksen vahvistamisen lisäksi yhtiökokous käsittelee hallituksen sille tekemät esitykset. Yhtiökokouksen muodostavat yhtiön osakkaat. (Taloushallintoliitto.)

2.3.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tehtävänä on kuvata sitä, kuinka tilikauden tai muun määrätyn ajanjakson tulos on muodostunut ja kuinka suuri se on. Kirjanpito-ohjelmista voidaan koska tahansa tulostaa yrityksen tuloslaskelma, yleensä ne tulostetaan kuukausittain. Kirjanpitoasetuksessa on valmiita tuloslaskelmakaavoja, joiden mukaan raportti tulee esittää. Yleisin tuloslaskelmakaava on tehty liiketoimintaa harjoittaville kirjanpitovelvollisille, mutta myös asunto-osakeyhtiöille, ammatinharjoittajille sekä aatteellisille yhdistyksille ja säätiöille on laadittu omansa. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 122.)

Liiketoimintaa harjoittavien tuloslaskelmakaavasta on olemassa kaksi vaihtoehtoa; kululajipohjainen kaava ja toimintokohtainen kaava. Niiden ero on kulujen jaottelussa, mutta ne noudattelevat pääpiirteittäin samaa linjaa. Kululajikohtaisessa tuloslaskelmakaavassa kulut jaetaan

ostoihin, henkilöstökuluihin ja liiketoiminnan muihin kuluihin, kun taas toimintokohtaisessa tuloslaskelmakaavassa seurataan eri toimintojen kuluja. Valittua tuloslaskelmakaava on hyvä noudattaa tilikaudesta toiseen jatkuvuuden periaatteen toteutumiseksi. Tuloslaskelma on vähennyslaskuun perustuva laskelma, jossa liikevaihdosta vähennetään määrättyssä järjestyksessä liikevaihdon hankkimisesta aiheutuvat kulut. Tuloslaskelman ensimmäisenä ylimpänä eränä esitetään siis yrityksen varsinaisen toiminnan tuotto eli liikevaihto. Liikevaihdosta vähennetään ensin toiminnan kulut eli juoksevat kulut ja sen jälkeen poistot. Näiden kulujen vähentämisen jälkeen jäljellä oleva erotus on yrityksen liikevoitto. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 122.)

Liikevoitosta vähennetään seuraavaksi yrityksen rahoituskulut. Jos tilikaudella on ollut rahoitustuottoja, ne vastaavasti lisätään. Liikevoittotasolla ennen rahoituskulujen vähentämistä voidaan vertailla eri yritysten varsinaisen toiminnan menestyksellisyyttä keskenään kiinnittämättä huomiota siihen miten yritystoimintaa on rahoitettu. Kun liikevoiton alapuolella vähennetään rahoituskulut, voidaan tarkastella sitä, miten liikevoitto jakaantuu oman ja vieraan pääoman rahoittajien kesken. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 122.)

Rahoituskulujen jälkeen vähennetään satunnaiset erät ja lisätään satunnaiset tuotot. Satunnaiset erät ovat sellaisia jotka poikkeavat yrityksen pääasiallisesta toiminnasta ja ovat kertaluonteisia tapahtumia. Satunnaisten tuottojen alapuolella ovat tilinpäätössiirrot, jotka ovat verotukseen liittyviä tuloksenjärjestelyeriä. Yrityksellä on mahdollisuus tehdä tuloksenjärjestelyjä elinkeinoverolaissa säädettyjen puitteiden rajoissa. Viimeisenä vähennettävänä eränä on yrityksen tulovero jonka se maksaa valtiolle. Vero määräytyy kulloinkin voimassa olevien tuloveroprosenttien mukaan. Viimeisenä rivinä tuloslaskelmassa on tilikauden voitto/tappio. Tuo luku osoittaa kuinka paljon yritys on kyennyt tilikauden aikana kasvattamaan omaa pääomaa tai kuinka paljon sitä on menetetty. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 123–124.)

Tilikauden tulos merkitään lisäyksenä tai vähennyksenä taseeseen oman pääoman ryhmään. Tuloslaskelman eriä voidaan yhdistellä, jos erien yhdisteleminen johtaa selkeämpään esittämistapaan. Siinä on kuitenkin esitettävä liikevaihto ja tilikauden tulos sekä kaavassa isoin kirjaimin kirjoitetut välisummat, eikä päänimikkeiden järjestystä voida muuttaa. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 123–124.)

Kirjanpitoasetuksen mukainen kululajikohtainen tuloslaskelmakaava

LIIKEVAIHTO

- Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos
- Valmistus omaan käyttöön
- Liiketoiminnan muut tuotot
- Materiaalit ja palvelut
 - Aineet ja tarvikkeet
 - Ostot tilikauden aikana
 - Varastojen muutos
 - Ulkopuoliset palvelut
- Henkilöstökulut
 - Palkat ja palkkiot
 - Henkilösivukulut
 - Eläkekulut
 - Muut henkilösivukulut
- Poistot ja arvonalentumiset
 - Suunnitelman mukaiset poistot
 - Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
 - Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset
- Liiketoiminnan muut kulut

LIIKEVOITTO

- Rahoitustuotot ja kulut
 - Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä
 - Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä
 - Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista
 - Muut korko- ja rahoitustuotot
 - Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
 - Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
 - Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

- Satunnaiset erät
 - Satunnaiset tuotot
 - Satunnaiset kulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

- Tilinpäätössiirrot
 - Poistoeron muutos
 - Vapaaehtoisten varausten muutos

Tuloverot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

2.3.2 Tase

Taseen tarkoitus on kuvata yrityksen taloudellista tilannetta ja asemaa. Taseessa on kaksi osaa, joita kutsutaan nimityksillä vastaavaa ja vastattavaa. Yksinkertaisuudessaan vastaavaa-

puolen tehtävä on osoittaa rahan käyttökohteet ja vastattavaa -puolen rahan lähteet. Toisin sanoen vastaavaa -puolella ovat varat ja vastattavaa -puolella omat ja vieraat pääomat. Taseen laatimisen perustana on se, että molemmat puolet ovat yhtä suuret. Tase tulee aina olla tasan eli vastaavaa -puolen kokonaissumma on oltava yhtä suuri kuin vastattavaa -puolen kokonaissumma. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 134.)

Taseen vastaavaa-puoli jakautuu ryhmiin, joissa esitetään pysyvät ja vaihtuvat vastaavat. Jako pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin tehdään erien käyttötarkoituksen perusteella. Pysyviin vastaaviin merkitään sellaisia eriä, joiden on tarkoitus tuottaa tuloa useamman tilikauden ajan. Näitä ovat esimerkiksi rakennukset ja rakennelmat, suuremmat kone- ja kalustohankinnat sekä muut investoinnit, joiden tulonodotukset ulottuvat useammalle tilikaudelle. Pysyvät vastaavat luokitellaan vielä aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin. Muut vastaavien erät ovat luonteeltaan vaihtuvia ja niille ominaista on se, että ne tuottavat tuloa vain yhtenä tilikautena ja että ne ovat pääsääntöisesti yrityksen hallussa vain lyhyitä aikoja. Vaihtuvissa vastaavissa esitetään mm. aine- ja tarvikevarasto. Lisäksi vaihtuviin vastaaviin luetaan lyhytaikaiset saamiset, kuten myyntisaamiset sekä rahat ja pankkisaamiset mukaan lukien rahoitusarvopaperit. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 137–138.)

Taseen vastattavaa -puoli jakaantuu omaan ja vieraaseen pääomaan. Oma pääoma sisältää yrityksen osakepääoman tai muun vastaavan pääoman, mahdolliset rahastot, kuten ylikurssirahasto ja arvonkorotusrahasto, edellisiltä tilikausilta kertyneet voittovarot sekä kulu- tai viimeisimmän tilikauden syntyneen tuloksen. Yhtiön oma pääoma voi olla myös negatiivinen, jos sen liiketoiminta on ollut tappiollista. Omasta pääomasta voidaan myös eritellä yrityksen jaettavissa olevat varat eli niin kutsuttu vapaa oma pääoma. Vapaan pääoman eriin kuuluvia eriä ovat edellisiltä tilikausilta kertyneet voittovarot sekä sijoitettu vapaa oma pääoma (SVOP). (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 137–138.)

Osakepääoma taas on sidottua pääomaa eikä kuulu jaettavissa oleviin varoihin. Yhtiön vieraassa pääomassa esitetään vieraiden eli ulkopuolisten tahojen rahoittamia eriä. Vieras pääoma on jaettu pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen. Jos vieraan pääoman erä on vastattavana pidempään kuin vuoden se merkitään pitkäaikaisiin eriin. Pitkäaikaisissa erissä tyypillisin erä on laina rahoituslaitokselta. Lyhytaikaisissa taas vastaavasti esitetään ne erät, jotka on tarkoitus

hoitaa seuraavan 12 kuukauden aikana. Lyhytaikaisia velkoja tyypillisimmillään ovat esimerkiksi ostovelat toimittajille, velat eläkevakuutusyhtiöille ja verottajalle. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 137–138.)

Kirjanpitoasetuksessa on säädetty tasekaava ja niitä on olemassa vain yksi, jota kaikki yhtiömuodot noudattelevat.

Kululajikohtainen tase

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT
 Aineettomat hyödykkeet
 Aineelliset hyödykkeet
 Sijoitukset
 VAIHTUVAT VASTAAVAT
 Vaihto-omaisuus
 Saamiset
 Rahoitusarvopaperit

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA
 Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma
 Ylikurssirahasto
 Arvonkorotusrahasto
 Muut rahastot
 Edellisten tilikausien voitto (tappio)
 Tilikauden voitto (tappio)
 TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ
 PAKOLLISET VARAUKSET
 VIERAS PÄÄOMA

2.2.1 Tilinpäätöksen liitetiedot

Tuloslaskelmasta ja taseesta selviää laajasti yrityksen taloudellinen asema, mutta niistä ei välttämättä selviä kaikki sen toimintaan liittyvät seikat. Kirjanpitolain kolmannen luvun ensimmäisessä pykälässä on erikseen määräys liitetietojen laatimiseksi. Liitetiedot laaditaan täydentämään tuloslaskelman ja taseen antamaa informaatiota, mutta niihin merkitään myös sellaisia asioita, joita edellä mainitut laskelmat eivät suoraan kerro. Pääsääntö liitetietojen laatimiselle on että ne laaditaan tarpeellisen laajasti. Tilinpäätöksestä on ilmentävä oikeat ja riittävät tiedot yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, joten on tapauskohtaisesti harkittava, mitä tietoja liitetiedoissa on esitettävä, jotta tämä tavoite voidaan varmistaa. (Lindfors 2010, 108.)

Liitetietojen esittämiseksi on kirjanpitoasetuksessa seuraava ryhmittely:

- tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
- tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
- taseen vastaavia koskevat liitetiedot
- taseen vastattavia koskevat liitetiedot
- tuloveroja koskevat liitetiedot
- vakuuden ja vastuusitoumukset
- liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
- omistukset muissa yrityksissä

Tilinpäätöksen laatimista koskevissa liitetiedoissa esitetään pääasiassa tietoja arvostusperiaatteista ja -menetelmistä sekä jaksotusperiaatteista. Jos edellisten tilikausien tiedot eivät ole vertailukelpoisia tai tilikaudella on tehty isoja oikaisuja tai korjauksia myös ne tulee ilmoittaa. Tiedot vakuuksista ja vastuusitoumuksista on eriteltävä ryhmittäin. Ne eivät selviä yrityksen pääkirjanpidosta kokonaan tai ollenkaan, joten niistä on pidettävä omaa erillistä taulukkoa tai luetteloa. (Lindfors 2010, 114.)

2.4 Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Yleinen tilinpäätöksen laatimista koskeva periaate on, että asia ennen muotoa eli sisältöpainotteisuuden periaate. Periaatteen mukaan liiketapahtuman oikeudellinen muoto ei ole ratkaiseva silloin, kun se on ristiriidassa tapahtuman taloudellisen sisällön kanssa.

Yleiset tilinpäätösperiaatteet:

- jatkuvuus
- menettelytapojen johdonmukaisuus
- varovaisuus
- tasejatkuvuus
- suoriteperusteisuus
- erillisarvostus

Yrityksen oletetaan jatkavan toimintaansa toistaiseksi. Tämän oletuksen merkitys tulee esiin etenkin silloin, kun pysyviä vastaavia merkitään taseeseen. Pysyvien vastaavien arvona voi

olla enemmän tai vähemmän kuin niiden luovutuksesta saataisiin. Tämä johtuu siitä, että pysyviin vastaaviin kuuluvaa hyödykettä ole hankittu myytäväksi vaan yrityksen tulonhankinnassa käytettäväksi. Merkittävä osa tasearvoista on realistisia ainoastaan sitoutuneena yrityksen jatkuvaan toimintaan. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 46–47.)

Kirjanpitolainsäädäntö sallii monissa yhteyksissä vaihtoehtoisia menettelytapoja. Valittuihin menettelytapoihin tulee sitoutua ja johdonmukaisuus on säilyttävä tilikaudesta toiseen. Menettelytapoihin on mahdollista tehdä muutos perustelluista syistä. Jos näin menetellään, siitä on ehdottomasti ilmoitettava tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tilinpäätöksen lukijan on saatava käsitys yrityksen tuloksen ja taloudellisen tilanteen muutoksista, joten myös vertailutietona kerrotut edellisen tilikauden luvut on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan muuttamaan vertailukelpoiksi. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 47.)

Varovaisuuden periaate tarkoittaa sitä, että tulot ja kulut on arvioitava varovaisesti. Tilikaudelle tuloksi merkitään ainoastaan toteutuneet voitot. Tulojen osalta ennakoitavissa olevat menetykset tulee ottaa huomioon tilinpäätöksessä, vaikka niistä saataisiin tieto vasta tilikauden päättymisen jälkeen. Toisaalta menojen osalta ei tule tehdä yltiöpäisiä kulukirjauksia tuloksen tai taloudellisen aseman vääristämiseksi. Omaisuutta ei tule arvostaa liian korkealle eikä velkoja liian matalalle. Varovaisuuden periaatteella viitataan yleiseen asennoitumiseen epävarmuutta sisältävissä tilanteissa ja niihin liittyvissä valinnoissa. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 48.)

Tasejatkuvuus sananmukaisesti tarkoittaa sitä, että tase jatkuu tilikaudesta toiseen. Edellisen tilikauden päättävä tase on seuraavan tilikauden avaava tase. Taseen teknisenä tehtävänä on toimia tilikausien välisenä linkkinä. Tilikauden tilinavaus tehdään edellisen tilikauden päättävän taseen perusteella ja kun tilinavaus on tehty, siihen ollaan sidottuja. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 48.)

Suoriteperusteisella kirjausperiaatteella tulo ja meno kirjataan niiden syntymishetkellä riippumatta niiden maksujen suorituspäivästä. Tulo kirjataan tuloslaskelmaan tuotoksi silloin, kun se on sopimuksen mukaisesti luovutettu ja kulu vastaavasti silloin, kun suorite vastaanotetaan. Suoriteperusteeseen myös liittyy pidempiaikaisen omaisuuden kirjaaminen kuluksi koko teknistaloudellisen elinkaarensa aikana kertakirjauksen sijaan (poistot). Myös vakuutuskorvaukset tulisi kirjata sille tilikaudelle, kun vahinko on sattunut. Jos vakuutusyhtiöltä ei ole vielä saatu

korvausta tai päätöstä siitä, voidaan varovaisuuden periaatetta noudattaen käyttää asiantuntijan arviota tai kannanottoa. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 49.)

Erillisarvostuksella tarkoitetaan yleistä netottamiskieltoa. Kaikki omaisuus- ja rahoituserät arvostetaan erikseen. Jokainen omaisuuserä kirjataan hankintahinnastaan taseeseen erikseen, eikä eri omaisuuseriä saa netottaa keskenään. Eli yhden omaisuuserän arvonnousu ei voi kompensoida toisen laskua. Myös tulot ja menot kirjataan bruttomääräisesti, samoin saamiset ja velat, eikä kyseisiä eriä voida yhdistellä. (Leppiniemi & Kykkänen 2003, 49.)

2.5 Uusi kirjanpitolaki 1.1.2016 ja sen merkitys tilinpäätösanalyysiin

Uuden direktiivin ja lakiehdotuksen tavoite on keventää tilinpäätösten aiheuttamaan hallinnollista taakkaa, varsinkin pienille yrityksille. Yritykset ryhmitellään neljään luokkaan kokonsa perusteella: mikro-, pieni-, keskikokoisiin ja suuryrityksiin. Yrityksen luokalla olisi merkitystä erityisesti tilinpäätössääntöjen määräytymisen kannalta. Ryhmittelyssä otetaan huomioon yrityksen taseen loppusumma, liikevaihto ja henkilöstön lukumäärä. (Ekonia Yrityspalvelut Oy 2015.)

Taulukossa 1 käsitellään konkreettisesti, mihin ryhmiin yritykset lajitellaan 1.1.2016 lähtien, näistä yksi raja-arvo saa ylittyä tilinpäätöspäivänä. (Tehotilit Oy 2015.)

TAULUKKO 1. Yrityksen kokoluokitukset

Yrityksen kokoluokka	Henkilöstö	Liikevaihto	Taseen loppusumma
Suuri ja keskisuuri	250	40 000 000 €	20 000 000 €
Pieni	50	8 000 000 €	4 000 000 €
Mikroyritys	10	700 000 €	350 000 €

Yksi suurin muutos on tilinpäätösveloitteen poistaminen suurimalta osalta henkilöyhtiöitä. Samoin konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta pienennetään eli pienien konsernien ei tarvitse tehdä konsernitilinpäätöstä. Muutoksissa otetaan huomioon yritysten kokoluokitukset ja

tilinpäätökset tehdään näiden mukaisesti. Verottaja kuitenkin vaatii kirjanpidosta laskelmat ja selvitykset tuloksesta ja nettovarallisuudesta. Osa liikkeen- ja ammatinharjoittajista huomaa, että tilinpäätös tarvitaan kuitenkin tulevaisuudessa, koska lainsäädännöissä ja viranomaisten asioissa edellytetään jatkossakin tilinpäätöstietoja eri hakemuksissa. (Ojala 2015.)

Hallituksen esitys on muuttaa kirjanpitolakia hieman. Muita muutoksia ovat satunnaisten tuottojen ja tulojen poistuminen tuloslaskelmasta. Tulevaisuudessa nämä erät esitetään liiketoiminnan tuotot ja kulut nimikkeiden alla, konserniavustukselle tulee tuloslaskelmaan oma kohta tilinpäätössiirtojen alle. Mikäli yrityksellä on kehittämismenoja ja se aktivoi niitä, aktivoinnista kuluksi kirjaamatonta osaa ei saada jakaa ulos tilikauden tuloksesta, voittovaroista tai muista jakokelpoisista varoista, eikä kehittämismenoja saa aktivoida muina pitkävaikutteisina menoina. Poistoajat lyhenevät, mikäli yritys ei voi luotettavalla tavalla arvioida liikearvon tai muiden pitkävaikutteisten menojen poistoaikaa. (Ojala 2015.)

Lain mukaan paperimuotoisen tasekirjan vaatimuksia helpotetaan ja liitetiedot pitää säilyttää samalla tavalla kuin tositteet. Ne numeroidaan ja asiapapereita säilytetään samoin kuin tositteita ja niiden sekä liitetietojen välillä pitää olla kirjausketju. Halutaan luopua paperisesta tasekirjan muodosta liitetietoineen ja aineiston voi säilyttää kokonaan sähköisenä ja Suomen ulkopuolella. (Ojala 2015.)

Tilinpäätösanalyysiin uusi kirjanpitolaki vaikuttaa melko vähän, sillä Yritystutkimus ry on antanut omat asetukset tilinpäätöksen oikaisuille ja nämä on edelleen tehtävä. Tilinpäätösoikaisun tarkoitus on vertailukelpoisuus edellisiin vuosiin ja muihin toimialan yrityksiin, nyt uusien asetusten mukaan tämä helpottuu. Satunnaiset tuotot ja kulut poistuvat, niitä ei ole saanut ottaa tunnuslukuja laskettaessa huomioon. Satunnaisten erien käyttöä ei suositella muuten kuin erittäin harvinaisten erien kirjaamiseen. Yritysten tilikausien muutos kalenterivuodeksi on ehkä suurin muutos käytännön kannalta ja jo aiemminkin Verohallinto on halunnut, että henkilöyhtiöiden tilikausi on kalenterivuosi. Nyt muutettava asetus mietityttää, pitääkö yrittäjien maksaa kahdelta tilikaudelta verot, kun ja jos tilikaudet joudutaan yhdistämään. (Ojala 2015.)

3 TILINPÄÄTÖSINFORMAATIO

3.1 Tilinpäätösinformaation käyttäjät

Kaikki yrityksen sidosryhmät voivat tarvita tilinpäätösanalyysiä, varsinkin ne, jotka ovat kiinnostuneet yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Monelle sidosryhmälle se on tärkeä tiedonanto, että tekevät oman tilinpäätösanalyysin kohdeyrityksestä (Kallunki 2014, 15). Yrityksen johtajat ovat keskeinen ryhmä, jotka käyttävät hyväkseen tilinpäätösanalyysiä, he tarvitsevat sitä joka päiväsiin päätöksiin. Johtajat muodostavat hyvin erilaisen ryhmän, sillä jokaisella yrityksellä on oma toimintatapansa ja yrityskulttuurinsa. Yrityksen johto tekee päätökset siitä, miten yrityksessä toimitaan ja mihin ollaan menossa yrityksen suhteen sekä mitä investointeja tehdään. Halutaanko kasvaa vai pysytäänkö pienikokoisena tai keskikokoisena yrityksenä. Yrityksen johto tarvitsee päätöksiensä tueksi laskelmia ja raportteja, näin tilinpäätösanalyysi antaa heille pohjan, miten yritystä viedään. (Niskanen & Niskanen 2003, 13–14.)

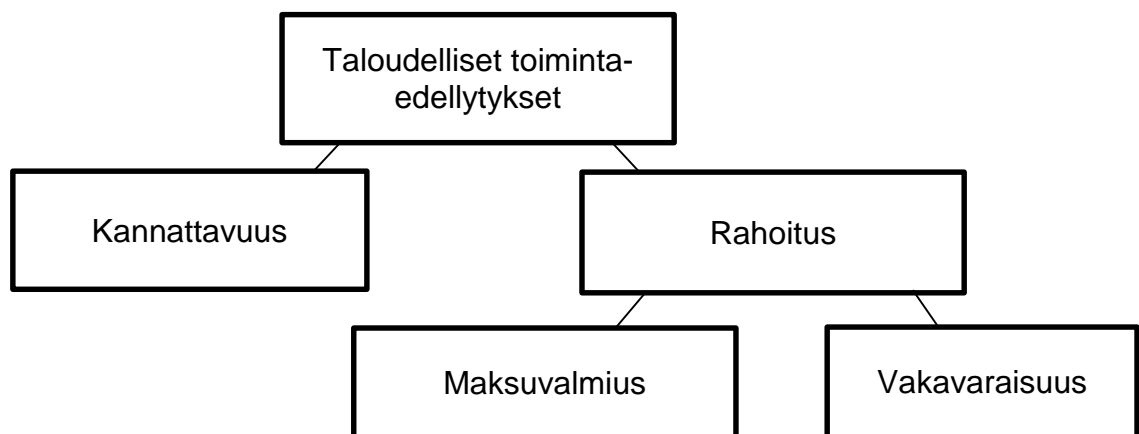
Tilinpäätös ja tilinpäätösanalyysi ovat yrityksen sijoittajilla merkittävä informaatiolähde, kun sijoittajat pohtivat kannattaako yritykseen sijoittaa. Osakesijoittaja saa sijoittamalleen pääomalle tuoton osinkojen ja arvonnousun kautta, mutta sijoittaminen on aina riski. Kannattava yritys pystyy jakamaan osinkoja, siksi on luonnollista, että osakesijoittaja on kiinnostunut tärkeistä tietolähteistä koskien yritystä. Ainoastaan kannattava yritys voi jakaa osinkoja ja siksi kannattavuutta ja liiketoiminnan riskiä kuvaavat tunnusluvut ovat tärkeitä sijoittajille ja ovat tärkeä tieto ostaessa tai myydessä osakkeita. Sijoittajia kiinnostaa erityisesti yrityksen johtaminen ja he haluavat tietysti tuottoa sijoitukselleen. (Kallunki 2014, 15–16.)

Yrityksen lainoittajat ja tavarantoimittajat ovat ryhmä, jotka ovat kiinnostuneet tilinpäätösanalyysistä. Yritykset haluavat usein rahoitusta ja lainoitusta tarjoavia osapuolia ovat esimerkiksi pankit ja Finnvera. Tavarantoimittajat taas toimittavat yritykselle tavaraa, raaka-ainetta ja palveluita. Tavarantoimittajat ovat ennen kaikkea kiinnostuneita taloudellisesta mielessä yrityksen maksuvalmiudesta. Tavarantoimittajat ovat suojatummassa asemassa, jos yritys tekee konkurssin, sillä konkurssitilanteessa velkojille maksetaan yrityksen varoista niin paljon kuin pysytään. (Kallunki 2014, 16.)

Muille tilinpäätösinformaation näkemisen tarve on pieni, sillä jos asiakas ei saa tarviketta tai palvelua, vaihtavat he toimittajaa. Verottaja on kiinnostunut yrityksen tuloksesta, josta maksetaan verot. Kilpailijat ovat kiinnostuneet yrityksen taloudellisesta tilanteesta, mutta vain siksi, että voisivatko he tarjota parempaa tai edullisempaa palvelua. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

3.2 Tilinpäätösinformaation lukeminen

Yrityksen kirjanpitoaineistosta tehdään tilinpäätös, josta lukija voi hakea tarvitsemaansa tietoa kysymyksiinsä. Tilinpäätös perustuu yhtiön menoihin, tuloihin ja rahoitustapahtumiin. Tilinpäätöksestä jo sellaisenaan voi tehdä johtopäätöksiä, mutta tilinpäätös ei kerro kaikkea tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000.) Kuviossa hahmottavat tarkemmin yrityksen taloudellisia ominaisuuksia, joihin tilinpäätösinformaatio heidän mielestään antaa vastauksia.

KUVIO 1. Tilinpäätöksen perusteella pääteltävät taloudelliset toimintaedellytykset. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 48).

Tilinpäätösinformaation lukijan kannattaa muistaa, ettei lopullista totuutta tilinpäätöksestä löydy, koska niihin liittyy aina epävarmuus. Tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa ja tilinpäätöksen analyysin tekijällä on useita vaihtoehtoja asioiden esittämiseen. Tilinpäätös on tehtävä kirjanpitolain mukaan, mutta analyysissa voi ottaa huomioon yrityksen tulevaisuuden näkymiä ja poistaa eriä, mitkä eivät sinne kuulu. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 160).

Jotta tunnusluvuille saadaan peruste arviointiin, sille pitää olla tulkintaohje. Näitä voi syntyä erilaisista lähteistä.

- Rakennetaan ”tieteellisesti”, muun muassa tilastojen ja erilaisten menetelmien perusteella. Näistä voidaan tehdä erilaisia päätelmiä.
- Ohjearvot voivat olla erilaisten päättelyiden tuloksia ja näistä tehdä päätelmiä yrityksen taloudesta.
- Analysoitavat arvot voivat olla lukijan itsensä, havaintojen ja kokemuksen perusteella laatimia.
- Vertailu oman toimialan yrityksiin, on hyvä tapa analysoida ja se antaa tunnusluvulle ohjearvon.
- Yritys päättää mihin tunnusluvun tasolle se tähtää ja onko luku realistinen yrityksen omista lähtökohdista katsottuna. (Salmi 2012, 121–122.)

Olivat ohjearvot mitä tahansa, niitä ei kannata asettaa suoraan yrityksen taloudelliseksi mittareiksi. Tunnuslukuja analysoitaessa on hyvä muistaa, että päätelmiä ei kannata tehdä vain yhden tunnusluvun tai yhden tilikauden lukemien perusteella. Luotettavamman kuvan saamiseksi on hyvä tarkastella lukuja laajemmin ja pidemmältä aikaväliltä. Tunnuslukuja tulkitsevat ja analysoivat hyvin erilaiset organisaatiot, joilla on erilaiset lähtökohdat, tarkoitukset ja tarpeet. Kaksi eri lukijaa voi tehdä samoista laskelmista hyvin erilaisia johtopäätöksiä. Myös arvomaailma voi vaikuttaa analyysin lopputulokseen, koska analysoijat arvostavat eri asioita eri tavoin. Analysoijat voivat tarkastella eri ajanjaksoja ja heidän tapansa tehdä tulosta voi olla hyvin erilainen. (Salmi 2012, 122–123.)

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysillä voidaan tutkia yrityksen taloudellista tilaa tietyssä hetkenä tai vertailla tilanteen kehittymistä eri ajanjaksoina. Tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja talouden tilan mittaamista ja arviointia käyttäen apuna yrityksen tuottamaa tilinpäätösinformaatiota. Yritysten taloudesta voidaan tehdä useita erilaisia analyyseja, mutta yritys voi valita analyysin vertailuperusteiksi sille kulloinkin tärkeitä tavoitteita ja tunnuslukuja, jotta analyysistä on sille maksimaalinen hyöty. Osalla analyyseista voidaan tarkastella yhtä yritystä, joko pintapuolisesti, tai syvällisemmin ja osalla voidaan tarkastella yrityksiä yleisemmällä tasolla. (Salmi 2010, 114.)

Yksittäisen yrityksen tasolla perinteinen tilinpäätösanalyysi keskittyy yrityksen taloudellisen aseman tarkasteluun ja se perustuu tilinpäätöksestä laskettaviin tunnuslukuihin. Useamman yrityksen samanaikaiseen analysointiin sopii esimerkiksi toimiala-analyysi. Sen tehtävänä on arvioida koko valitun toimialan menestystä ja toimintaedellytyksiä, jolloin yksittäisen yrityksen osuus kokonaisuudesta on pieni. Tunnuslukuihin perustuvaa analysointia laajempuna vaihtoehtona on yritystutkimus, joka laajimmillaan kattaa koko yrityksen toiminnan taloudesta tuotteisiin ja toimintaympäristöön. (Salmi 2010, 114.)

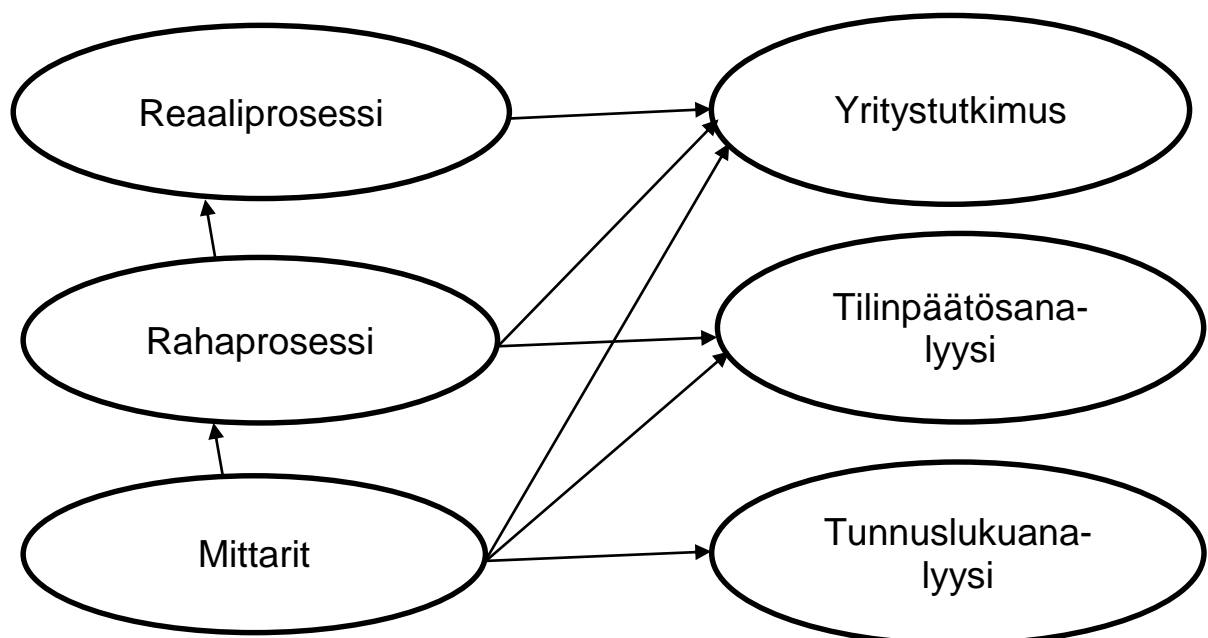
Tilinpäätösanalyysin laatimisen ensimmäisenä vaiheena on tilinpäätöstietojen oikaiseminen. Oikaisut tehdään siksi, että tilinpäätöstietoja voidaan luotettavasti vertailla muihin yrityksiin, tai saman yrityksen aiempiin tilinpäätöksiin. Analyysin toisessa vaiheessa valitaan mittauskohteet ja analyysimenetelmät käyttötarkoituksen mukaan. Menetelmän valinta ratkaistaan sen perusteella, mitä analyysillä halutaan mitata, mitä menetelmiä on käytettävissä ja mitä menetelmiä on perusteltua käyttää. Tilinpäätösanalyysin kolmannessa vaiheessa yrityksen taloudellista menestystä tutkitaan erilaisten analyysitekniikoiden avulla. (Niskanen & Niskanen 2003,19.)

4.1 Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus

Tavallisimmin puhekielessä käytetään termiä tilinpäätösanalyysi, mutta tarkemmin määritettynä tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa kolmeen eri analyysitasoon;

tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus. Tunnuslukuanalyysi on näistä kolmesta tasosta yksinkertaisin ja suppein. Tunnusluvun tarkoitus on tiivistää tilinpäätöksestä saatavaa informaatiota yhteen lukuun. Tunnusluvut lasketaan vakiintuneiden kaavojen ja ohjeiden mukaisilla tavoilla ja laskentakaavoilla saaduista luvuista voidaan tehdä johtopäätöksiä ja arvioita valmiiden ohjearvojen perusteella. (Salmi 2014, 196; Salmi 2011, 124.)

Kun tunnusluvut lasketaan samoilla oikaisuperiaatteilla oikaistusta vertailukelpoisesta tuloslaskelmasta ja taseesta, niistä voidaan tehdä vertailuja eri kausien tai eri yritysten välillä. Tunnusluvun avulla voidaan verrata yrityksiä keskenään niiden koosta riippumatta, koska yleensä tunnusluku lasketaan jonkinlaisena suhdelukuna. Tunnusluvut eivät aina ole yksiselitteisiä ja niitä tarkastellaan eri näkökulmista. Tunnuslukujen arvoja analysoidaan vertaamalla lukuja niin sanottuun absoluuttiseen tasoon eli yleiseen käsitykseen, mikä arvo on hyvä, välttävä tai heikko. Pidemmällä aikavälillä voidaan tunnuslukuja analysoida niiden muutoksista ja muutoksien suunnasta. Tunnuslukuanalyysiä voidaan käyttää myös tilinpäätösanalyysin ja yritystutkimuksen laadinnassa. Seuraavassa kuviossa on kuvaus eri analyysimuotojen yhteyksistä. (Salmi 2014, 196; Salmi 2011, 124.)

KUVIO 2. Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit ja niiden väliset yhteydet (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tilinpäätösanalyysi on tunnuslukuanalyysistä kehittyneempi ja hieman syvällisempi analyysimuoto. Tilinpäätösanalyysissä yritystä tutkitaan tunnuslukuanalyysia tarkemmin, käyttäen apuna useampia tunnuslukuja sekä muita taloudellisia mittareita ja menetelmiä. Tilinpäätösanalyysissä pyritään selvittämään pelkän tunnuslukujen arvioinnin lisäksi kyseisiin tunnuslukuihin vaikuttaneita tekijöitä. Analysoinnilla pyritään selvittämään myös sitä, ovatko yrityksen tunnuslukujen saamat arvot satunnaisia vai voidaanko niistä päätellä pitemmän aikavälin trendejä. Tilinpäätösanalyysin onnistuneen toteuttamisen haasteena on, että kaikkia taloudellisten lukujen taustalla olevia tekijöitä ei aina välttämättä saada selville pelkästä tilinpäätösinformaatiosta. Tilinpäätösanalyysin laatijoina on useimmiten ulkopuolisia asiantuntijoita joilla ei ole pääsyä yrityksen yksityiskohtaisiin tietoihin ja sen menestykseen vaikuttaviin tekijöihin (Niskanen & Niskanen 2003, 10–11.)

Yritystutkimusta on pidetty kolmesta analyysimuodosta kaikkein syvällisimpänä. Yritystutkimus pyrkii selvittämään yrityksen taloudelliseen menestykseen vaikuttaneet seikat usealla eri tasolla. Saatua tietoa jalostetaan ja käytetään hyväksi, kun laaditaan tilinpäätös- ja tunnusluku-tietoihin perustuvia ennustuksia yrityksen tulevaisuuden suunnasta ja kehityksestä. Varsinainen yritystutkimus on yleensä mahdollista suorittaa ainoastaan rahoituslaitosten tai erilaisten luottoluokituslaitosten yritystutkijoiden toimesta. Tämä juontaa siitä, että Finanssivalvonta edellyttää tarkan analyysin suorittamista ennen kuin yritykselle voidaan myöntää luottoa. Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan se on itsenäinen. (Niskanen & Niskanen 2003, 11.)

Yritykseltä odotetaan kasvua ja pitkällä aikavälillä yrityksen pitää kasvaa vähintään toimialansa kasvun verran. Kasvaminen edellyttää mahdollisesti investointeja, suuremman henkilöstön palkkaamista, näihin tarvitaan rahoitusta ja kykyä saada rahoitusta. Kasvu perustuu kannattavuuteen, rahavirtaan ja rahoitusasemaan, omarahoituksen lisäksi käytetään ulkopuolista rahoitusta. Ulkopuolista rahoitusta saa, mikäli taloudellinen perusta on kunnossa tai odotukset niiden suhteen ovat positiiviset. Tilinpäätösanalyysi jaetaan perinteiseen tilinpäätösanalyysiin, joka perustuu suoriteperusteiseen tuloslaskelmaan ja taseeseen, jota on täydennetty rahavirta-analyysillä. (Salmi 2012, 261–262.)

4.2 Tilinpäätösoikaisut, Yritystutkimus ry:n suositukset

Tilinpäätösanalyysin lähteenä olevien lukujen vertailukelpoisuuden varmistamiseksi tehdään tuloslaskelmaan, taseeseen ja liitetietoihin tarvittavat oikaisut. Vertailukelpoisuus saadaan eri vuosien välille tai eri yritysten välille siten, että jokaiselle vuodelle tai yritykselle suoritetaan samat oikaisutoimenpiteet. Yritystutkimus ry (entinen Yritystutkimusneuvottelukunta ry) on julkaissut tilinpäätösanalyysioppaan joka on suunnattu pääasiassa yritysrahoitustehtävissä toimivien henkilöiden käyttöön. Se on käsikirja, johon on koottu Yritystutkimus ry:n yhteisesti sopimat tilinpäätöksen analysointisuositukset. Myös useat muut tilinpäätösanalyysijä tekevät tahot ovat omaksuneet nämä ohjeistukset standardeiksi. Kirja sisältää ohjeistukset tuloslaskelman ja taseen oikaisuperiaatteista ja tulkintaa helpottamaan on laadittu kuvaavia esimerkkejä. (Yritystutkimus ry 2011, 3.)

Tuloslaskelma pyritään oikaisemaan siten, että analysoitavaksi jäävät tuotot ja kulut jotka ovat syntyneet liiketoiminnan varsinaisesta toiminnasta. Eri vuosien ja yritysten välistä vertailukelpoisuutta heikentävät olennaiset ja kertaluonteiset tuloslaskelman erät siirretään satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin jotta ne eivät tule mukaan tunnuslukujen laskentaan. Poistot ja arvonalentumiset ovat yksi oikaistavista eristä. Jos poistoajat ylittävät selvästi KILA:n suositukset, tulisi käyttää suunnitelman mukaisina poistoina EVL:n maksimipoistoja. EVL:n ja yrityksen tekemien poistojen ero näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa erässä muut tuloksen oikaisut. Tuloslaskelman oikaisuja tehdään myös mahdollisiin kurssivoittoihin ja -tappioihin sekä välittömiin veroihin. Esimerkiksi aikaisemmilta tilikausilta saadut veronpalautukset tai maksetut lisäverot ovat satunnaisia tuottoja tai kuluja. (Yritystutkimus ry 2011, 17.)

Taseen aineettomista hyödykkeistä eliminoidaan pois tuottamattomiksi osoittautuneet kehittämismenot ja arvottomaksi osoittautunut liikearvo. Taseen muista omaisuus- ja saamiseristä poistetaan sellaiset erät joilla ei käytettävissä olevien tietojen perusteella ole arvoa. Taseen oikaisuja ei viedä tuloslaskelmaan, vaan oikaisut tehdään suoraan oman pääoman kautta eli jos esimerkiksi myyntisaamisista vähennetään epävarma saatava, niin vastaava määrä vähennetään omasta pääomasta. Tilinpäätössiirtojen kertymästä siirretään yhtiöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan. (Yritystutkimus ry 2011, 31.)

4.3 Tilinpäätösanalyysin ongelmat

Tilinpäätösanalyysien laatiminen on ammattimaista liiketoimintaa ja lisäksi valmiita analyysieja julkaisevat useat talousalan lehdet. Analyysieja kehitetään jatkuvasti ja ne sisältävät runsaasti informaatiota ja erilaisia tunnuslukuja. Tietotekniikan kehittyminen on osaltaan lisännyt tilinpäätösanalyysieissa käytettävien tunnuslukujen määrää. Ongelmaksi muodostuu analyysien monimutkaistuminen. Informaatiota saattaa hukkuu, koska kokonaiskuvan saaminen yrityksestä vaikeutuu. Haasteeksi on tullut tilinpäätöksen oikaisemisen, tunnuslukujen valinnan ja laskemisen yhdenmukaistaminen. (Laitinen 1989, 63–64.)

Jyväskylän Yliopistossa taloustieteitä opiskelleen henkilön laatimassa Pro Gradu -tutkielmassa oli aiheena vertailla kahden tunnetun tilinpäätösanalyysieä tuottavan yrityksen, Balance Consultingin ja Talouselämän tekemiä analyysieja keskenään ja löytää niistä mahdollisia eroavuuksia. Vertailun kohteeksi oli otettu suurten pörssiyhtiöiden tilinpäätöstiedoista laadittuja tilinpäätösanalyysieja, kuten Wärtsilän ja Finnairin. Molemmat tilinpäätösanalyysien laatijat kertoivat noudattavansa Yritystutkimus ry:n suosituksia tunnuslukujen laskemisessa ja tilinpäätösten oikaisuissa, mutta analyysieissa oli silti eroavuuksia. Eroavuudet syntyivät poikkeuksesta tilinpäätöksen oikaisuperiaatteiden erilaisuudesta. Oikaisuperiaatteissa oli eroja ulkopuolisten leasingvastuiden huomioon ottamisessa, laskennallisten verojen käsittelyssä ja liiketoiminnan muiden tuottojen/kulujen sekä satunnaisten tuottojen/kulujen käsittelyssä. Analysoijien erilaiset oikaisuperiaatteet aiheuttivat eroja nettotulokseen, kokonaistulokseen ja omavaraisuusasteeseen. Nettotuloksissa olevat erot vaikuttivat myös analysoitavien yritysten sijoitetun pääoman tuotto-prosentin suuruuteen. Seuraavassa on esitetty eräs tutkimuksessa esille noussut esimerkki konkreettisesta eroavuudesta analyysien välillä. (Järvinen 2003, 53.)

Tutkielmassa yhtenä esimerkkinä on esitetty analysoijien laskeman sijoitetun pääoman tuotto-prosentin laskentaperusteiden eroavuudesta. Luvut ovat Finnair konsernin tilinpäätöksestä vuodelta 2001. Esimerkillä havainnollistetaan analysoijien erilaisia oikaisuperiaatteita liiketoiminnan muiden tuottojen suhteen.

Talouselämän oikaisuperiaatteiden mukaan Finnairin liiketoiminnan luonteeseen kuuluu kaluston ”jatkuva juoksu” ja näin ollen kaluston myyntivoitot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin. Tilinpäätös sisältää laskennallista verosaamista 1,4 milj. euroa, mikä aiheutti eroa analyysien kokonaistuloksiin.

Finnair konsernin vuoden 2001 tilinpäätös sisälsi lentokaluston myyntivoittoja 18,0 milj. euroa. Yhtiö oli tehnyt kirjauksen liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Balance Consulting: Myyntivoitto kuuluu satunnaisiin eriin. Finnair-konsernin nettotulos on -7,5 milj. euroa ja kokonaistulos 7,4 milj. euroa.

Talouselämä: Myyntivoitto kuuluu yhtiön toiminnan luonteeseen niin sanottuna ”kaluston jatkuvana juoksuna”. Yhtiön nettotulos on 6,0 milj. euroa, kuten myös kokonaistulos.

Finnair konsernin sijoitetun pääoman tuottoprosentti:

Balance Consultingin analyysissa 0,8 %:ia ja Talouselämän 3,0 %:ia (Järvinen 2003, 54).

Vaikka Yritystutkimus ry on laatinut ohjeita ja standardeja tilinpäätöstietojen oikaisujen tekemistä ja tunnuslukujen laskemista varten niin niiden ympärillä on edelleen paljon tulkinnan varaan jääviä asioita. Kuten edellä esitetyn esimerkin perusteella voimme todeta, on analysoijilla vapaudet oikaista tilinpäätös ja laskea tunnuslukuja omien näkemystensä ja tilanteen mukaisen vaatimustensa perusteella. Tilinpäätöstietojen analysointia ja sen tekemiseen käytettäviä normeja ei ole säädetty lailla joten käytännössä mikään taho ei valvo raportointien luotettavuutta ja oikeellisuutta. Markkinoilla on valveutuneita toimijoita jotka tuottavat luotettavia raportteja yritysten johdon ja sidosryhmien käyttöön. Analyysien lukijan kannalta on kuitenkin erityisen tärkeää, että analyysin tekijä on maininnut käyttämänsä oikaisutoimenpiteet ja laskentakavat jotta hän voi ottaa ne huomioon tehdessään analyysistä tulkintoja. (Järvinen 2003.)

5 TUNNUSLUVUT JA NIIDEN TULKINTA

Yritykset pyrkivät kannattavaan taloudelliseen tulokseen ja yrittävät maksimoida tuloksen. Jokaisella yrittäjällä on omat keinonsa tähän, on niin monta tapaa kuin yrittäjääkin. Olennaista on löytää oikeat ja yritykselle sopivat tunnusluvut ja mittarit. Näiden avulla voidaan seurata tulevaa ja menneisyyttä ja arvioida päätösten tuottavuutta ja tarvittaessa tehdä korjaavat toimenpiteet ja luoda pohjaa tuleville eri päätöksille. (Opinahjo Oy 2015.)

Luotettavasti tehty ulkoinen ja sisäinen laskenta luo pohjan kirjanpidon oikeellisuudelle ja pohjan tietoon perustavalle päätöksenteolle. Olennaista on ymmärtää yrityksen tilanne ja löytää yritykselle parhaat tunnusluvut. Kannattavuuden ja maksukyvyn tärkeyttä ei koskaan pidä unohtaa, ei saa katsoa vain tuloslaskelman lukuja. Kirjanpito on tehtävä oikeellisuuden periaatteella, vaikka voi olla vaikeitakin asioita pääteltävissä, kuuluuko luku tuloslaskelman puolelle vai onko se taseeseen kuuluvaa. Väärinkäytöksiä havaitsemiseksi yrityksen johdon on hyvä ymmärtää talousluvut ja talouden prosessit sekä ymmärtää, mitä tunnusluvut tarkoittavat. (Opinahjo Oy 2015.)

5.1 Kannattavuus

Kannattavuus on yrityksen keskeinen tavoite ja edellytys toiminnalle. Kannattavuudella tarkastellaan yrityksen taloudellista menestystä, tätä käytetään monesta eri näkökulmasta, käyttämällä erilaisia tilinpäätöstunnuslukuja. Välttämättä yhden vuoden tilinpäätösluvut eivät riitä antamaan oikeaa kuvaa yrityksen kannattavuudesta. Tarvitaan useamman vuoden tilinpäätöstiedot näihin laskelmiin. Yksi poikkeuksellisen huono vuosi, ei anna oikeaa kuvaa, kun tarkastellaan pitkän aikavälin tunnuslukuja. (Kallunki, 2014, 81–83; Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 124.)

5.1.1 Liikevoittoprosentti

$$\text{Liikevoitto/tappioprosentti} = \frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} \times 100}{\text{Liikevaihto}}$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 56) ohjearvot liiketulosprosentille ovat:

hyvä	yli 10 %
tydyttävä	5–10 %
heikko	alle 5 %

Saman toimialan yritysten kannattavuutta keskenään vertaillaan liiketulosprosentin avulla, laskelmassa ei oteta huomioon veroja eikä rahoituskuluja. Siten yritykset ovat samalla viivalla. Liiketulos tulisi riittää rahoituskuluihin, veroihin ja voitonjakoon, joten sen arvo riippuu pitkälti sekä yrityksen velan- että oman pääoman määrästä. Jos yritys on pääomavaltainen, sen korkeampi on liiketulosprosentti. Negatiivinen luku kertoo, että yritys on taloudellisesti vaikeuksissa. (Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

5.1.2 Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuottoprosentti} = 100 * \frac{\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12kk)}}{\text{sijoitettu pääoma keskimäärin}}$$

Sijoitettu pääoma saadaan, kun vähennetään taseen loppusummasta korottomat erät, eli vie-raaseen pääomaan sisältyvät ennakot, ostovelat ja siirtovelat. (Sijoitettu pääoma = oma pää-oma - korolliset velat). (Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

Sijoitetulle pääomalle voidaan antaa Salmen (2006, 162) mukaan ohjearvot:

hyvä	≥ 15 %
tydyttävä	5–14 %
heikko	< 5 %

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti tarkoittaa sitä, miten yrityksen pääoma on saatu tuottamaan ja onko sijoitus ollut hyvä, vieraiden rahoittajien ja muiden rahoittajien kannalta. Lukua verrataan siihen, miten yritys on kehittynyt ajallisesti ja samalla myös muihin yrityksiin. Näiden lukujen perusteella voi arvioida, onko yritys taloudellisesti vakaa ja positiivinen sekä miten yritys on kilpailukykyinen muihin toimialalla toimiviin yrityksiin nähden. (Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2009, 117.)

5.1.3 Käyttökateprosentti

Käyttökate = Liiketulos + poistot ja arvonalentumiset

Käyttökateprosentti = $100 \cdot \text{käyttökate} / \text{liikevaihto}$

Tälle tunnusluvulle ei voida antaa yleispäteviä ohjearvoja. Sen taso riippuu pitkälti yrityksen toimialasta ja pääomarakenteesta. Käyttökate määriteltäessä pitää ottaa huomioon yrityksen rahoituskulut, käyttöomaisuuden poistot ja voitonjakotavoite. Pitää ottaa huomioon käyttökateprosentin vertailu toimialakuluihin, useammalta vuodelta käyttökateprosentin kehitys sekä varojen riittävyys lainahoitokuluihin, veroihin, investointeihin ja mikä on voitonjako tavoite. (Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

Yritystutkimus ry on antanut ohjeeksi seuraavat vaihteluvälit:

teollisuus	10–20 %
kauppa	2–10 %
palvelu	5–15 %

5.2 Maksuvalmius

Yrityksen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan, kutsutaan maksuvalmiudeksi eli likviditeetiksi. Lyhyen aikavälin rahoituksen riittävyyttä kuvataan maksuvalmiudeksi. Yrityksen likviditeetti on

hyvä, mikäli yritys kykenee suoriutumaan maksuvelvoitteistaan ajallaan ja omaisuus on nopeasti rahaksi muutettavaa. Yrityksen maksuvalmius kiinnostaa erityisesti yrityksen tavarantoimittajia, yhteistyökumppaneita ja rahoittajia, koska se toimii mittarina sille, kuinka yritys hoitaa velvoitteensa. Riittävän hyvä maksuvalmius varmistaa liiketoiminnan jatkuvuuden, sen vuoksi maksuvalmius on siinä mielessä kriittinen, koska huonon maksuvalmiuden omaava yritys voi kaatua hyvinkin nopeasti, tähän ei vaikuta hyvä kannattavuus ja vakavaraisuus. Vakavaraisuuteen otetaan huomioon pitkäaikavälin omaisuutta, joka voi olla huonosti realisoitavissa. (Kallunki, 2014, 123; Niskanen & Niskanen 2003, 117–118.)

5.2.1 Quick Ratio

Quick ratio mittaa kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pikaisesti rahaksi muutettavilla omaisuudellaan. Sen tarkoitus on mitata kassavalmiutta ja rahoituksen tilaa. Quick Ratio on tiukin maksuvalmiuden tunnusluku, sillä sen laskemisessa rahanarvoisiksi varoiksi luetaan vain yrityksen rahoitusomaisuus. Tunnusluvun laskemisessa ei huomioida vaihto-omaisuutta. (Kallunki 2014, 124.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Yritystutkimuksen ry:n ohjearvot quick ratiolle ovat:

- yli 1 hyvä
- 0,5-1 tyydyttävä
- alle 0,5 heikko

Kun Quick Ratio on 1, yrityksen rahoitusomaisuus kattaa täysin lyhytaikaisten velkojen määrän. Yrityksillä, joilla sitoutuu runsaasti pääomaa varastoihin, on vaikea päästä korkeisiin arvoihin. Jos tulo-rahoitus on runsas ja vakaa, tulee yritys toimeen vähemmällä ulkoisella rahoituksella. Siksi on tärkeää tarkastella erityisesti luvun kehitystä eri vuosina. Quick Ratio soveltuu hyvin saman toimialan yritysten väliseen vertailuun. Tällöin kannattaa tarkastella alan keskimääräisiä maksuaikoja ja suhdetta ostovelkojen kiertoaikaan. (Balance Consulting/Kauppa-lehti Tietopalvelut.)

5.2.2 Current Ratio

Current ratio mittaa yrityksen maksuvalmiutta ja rahoituspuskuria tilinpäätöshetkellä. Current ratio on likviditeetin tunnusluku, jossa likviditeetin tarkasteluajankohta on pidempi kuin quick ratiassa. Current ration ajatuksena on, että yritys pystyy huonossa taloudellisessa tilanteessa realisoimaan myös vaihto-omaisuutensa nopeasti rahaksi ja siten hoitamaan lyhytaikaiset maksunsa. (Kallunki, 2014, 125; Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{vaihto-omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yritystutkimuksen ry:n ohjearvot current ratiolle ovat:

yli 2 hyvä
1-2 tyydyttävä
alle 1 heikko

Current ration tarkasteluajankohta on pidempi kuin Quick ratiassa. Tunnusluvussa nopeasti rahaksi muutettavissa erissä otetaan mukaan myös vaihto-omaisuus. Tulkinnassa on tarkasteltava erityisesti luvun kehitystä. Muutoksia selittävänä tunnuslukuna käytetään vaihto-omaisuuden, ostovelkojen ja myyntisaamisten kiertoaikoja. Tunnusluku toimii paremmin toimialojen välisissä vertailuissa. (Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

Jos yrityksen tulorahoitus on vakaa, tulee yritys toimeen pienemmällä rahoituspuskurilla. Lukuja tarkastellessa, on hyvä miettiä rinnalla myös yrityksen pääomarakennetta (omavaraisuusaste / nettovelkaantumisaste) ja arvioida sen pohjalta yrityksen mahdollista lisärahoitusta. Mikäli yrityksen omavaraisuusaste on riittävän korkea, voi se paikata lyhytaikaista rahoitusvajettaan velalla. (Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

5.2.3 Nettokäyttöpääomaprosentti

Yrityksen likviditeettinä mitataan usein myös nettokäyttöpääoman avulla. Nettokäyttöpääoma kuvaa lyhytaikaisten varojen ja velkojen erotusta.

Nettokäyttöpääoma = Rahoitusomaisuus + Vaihto-omaisuus – Lyhytaikainen vieras pääoma.

Nettokäyttöpääomaprosentti = $\frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}}$

Hyvä mittari mitata rahoituksen riittävyyttä on nettokäyttöpääomaprosentti. Nettokäyttöpääomaprosenttia käytetään myös yrityksen kasvumahdollisuuden ja lisääntyneen käyttöpääoman tarpeen mittaamiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 207; Brealey & Myers 2000, 832.)

5.3 Vakavaraisuus

Pitkän aikavälin kyvystä selviytyä sitoumuksista kutsutaan vakavaraisuudeksi. Yritystä pidetään vakavaraisena, mikäli oman pääoman määrä on sen verran, että vieraan pääoman rahoituksen koroista selvitään pitkällä aikavälillä. Tällöin myös huonoina aikoina selvitään, ilman että yrityksen taloudellinen menestys heikkenee. Tunnuslukuista omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus ja gearing auttavat yrityksen johtoa näkemään, mihin ollaan menossa, kun tutkitaan yrityksen historiaa useamman vuoden ajalta. Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat vieraan pääoman suhdetta omaan pääomaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

Liiketoimintaan liittyy aina riskejä, yrityksen riskien sietokyky on avainasemassa taloudelliseen menestykseen, jos huonot ajat koittavat. Huonoina aikoina yrityksen asema ja toiminnan jatkuvuus ovat sitä turvallisempaa, mitä vahvempi pääomarakenne yrityksellä on. Velkaantunut yritys kestää huonommin tappioita kuin sellainen, jolla on runsaasti omaa pääomaa. (Kinnunen 2007, 62.)

5.3.1 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen, yrityksen kokonaisvelat suhteutetaan liikevaihtoon. Suhteellinen velkaantuneisuus lasketaan jakamalla saaduilla ennakoinnilla vähennetty oikaistuun taseen velka 12 kuukauden liikevaihdolla. Vieraan pääoman velvoitteista suoriutumiseksi korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää myös hyvää liiketulosta. (Yritystutkimus ry 2011, 67.)

Velkaprosentti = $100 \cdot \frac{\text{oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{liikevaihto (12 kk)}}$

Yritystutkimus ry on antanut seuraavat ohjearvot:

alle 40 % hyvä
40–80 % tyydyttävä
yli 80 % heikko

5.3.2 Velkaantumisasaste ja nettovelkaantumisasaste (gearing)

Yrityksen rahoituksen suhdetta velkoihin yrityksen omaan pääomaan kutsutaan velkaantumisasasteeksi. Velkaantumisasastetta laskettaessa otetaan vain pitkäaikainen velka huomioon. Mikäli velkaantumisasaste on liian suuri, nähdään se ongelmana yritykselle, sen vakavaraisuudelle ja toimintakyvylle. (Balance Consulting/Kauppalehti Tietopalvelut.)

Velkaantumisasaste lasketaan seuraavalla kaavalla:

Velkaantumisasaste-prosentti = $100 \cdot \frac{\text{korolliset velat}}{\text{omat varat}}$

Omat varat = taseen oma pääoma + vapaaehtoiset varaukset + oman pääoman ehtoiset pääomalainat

Nettovelkaantumisasaste eli gearing puolestaan mittaa yrityksen korollisen nettovelan ja oman pääoman suhdetta. Nettovelka poikkeaa velkaantumisasasteesta siten, että korollisista veloista vähennetään rahavarat, eli se lasketaan seuraavasti:

Nettovelkaantumisaste prosentti = $100 * (\text{korolliset velat} - \text{likvidit rahavarat}) / \text{omat varat}$

Tunnusluvun tulkinnassa käytetään toimialasta riippumattomia viitearvoja:

Erinomainen	alle 10 %
Hyvä	10–60 %
Tyydyttävä	60–200 %
Välttävä	120–200 %
Heikko	yli 200 %

5.3.3 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste kertoo kuinka suuri osuus yhtiön varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Mitä korkeampi yrityksen omavaraisuusaste on, sitä korkeampi vakavaraisuus. Omavaraisuusaste lasketaan seuraavasti:

Omavaraisuusaste prosentti = $100 * (\text{oma pääoma} + \text{varaukset}) / (\text{oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})$

Omavaraisuusasteen arvoja tulkitaan yleensä seuraavilla viitearvoilla:

Hyvä	yli 40 %
Tyydyttävä	20–40 %
Heikko	alle 20 %

Yrityksen taseen omat varat muodostava puskurin mahdollisia tappioita vastaan. Tunnusluku kuvaa tämän puskurin tasoa, mikäli yrityksen puskurit laskevat liian alhaisiksi, yksikin huono vuosi voi kaataa yrityksen. Yritys tulee toimeen matalalla omavaraisuusasteella, mikäli toiminta muutoin on kannattavaa ja vakaata. Matala omavaraisuusaste on kuitenkin riski, mikäli kantavuus laskee ja tästä syystä yritysten on syytä pitää huolta turvallisuuspuskuristaan, huonojen vuosien varalle. (Kauppalehti Tietopalvelut.)

6 YRITYS OY:N TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI

6.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Yrityksen analysoitavat tilinpäätökset pyrittiin oikaisemaan keskenään vertailukelpoisiksi. Yritystutkimus ry:n suositusten mukaan taseesta tulisi vähentää tuottamattomat kehitysmenot ja arvoton liikearvo (Yritystutkimus ry, 2011). Yrityksen taseessa on kyseisiä eriä ja pyrittiin selvittämään yrityksen johtoa haastatteleamalla kyseisten erien synty. Kehittämismenojen osalta todettiin, että niitä on aktivoitu maltillisesti varovaisuuden periaatetta noudattaen ja että hyödyke tuottaa yritykselle vastaista taloudellista hyötyä. Tämän myötä ne voitiin pitää taseen erissä mukana tunnuslukuja laskettaessa. Liikearvon osalta todettiin, että se on yrityskaupan myötä syntynyttä substanssiarvon ylitystä, eikä näin ollen ole arvoton erä. Myös se voitiin pitää taseen erissä mukana.

Yritys on käyttänyt myyntisaamisten hallinnassa factoringrahoitusta. Kirjaamiskäytäntönä on käytetty bruttokirjaamistapaa, jossa myyntisaamisiin sisältyvät factoringluotolla katetut saamiset ja käytetty factoringluotto näkyy taseen veloissa. Näin tase ei vaatinut oikaisuja myyntisaamisten osalta.

Taseeseen tulisi sisällyttää sen ulkopuoliset erät kuten leasingomaisuus. Tietoja yrityksen kunakin vuonna jäljellä olevista leasingvastuista ei saatu kuitenkaan selvitettyä muuta kuin viimeisimmän analysoitavan tilikauden osalta, joten päätettiin, että niitä ei lisätä ollenkaan tilikausien vertailukelpoisuuksien säilyttämiseksi.

Taseeseen tehtiin joitakin pieniä oikaisutoimenpiteitä. Tilikaudella 2013 lyhytaikaisista saamisista vähennettiin 2 907,00 euroa vakuudettomia liiketoimintaan kuulumattomia lainasaamisia osakkailta. Vakuudettomien lainasaamisten takaisinsaantiin liittyy aina epävarmuutta. Tilikaudella 2014 myyntisaamisista vähennettiin konkurssipesältä saamatta oleva myyntisaaminen 12 465,00 euroa. Saaminen todettiin epäkurantiksi. Taseen saamisten vähennykset merkittiin oikaistussa taseessa oman pääoman vähennykseksi.

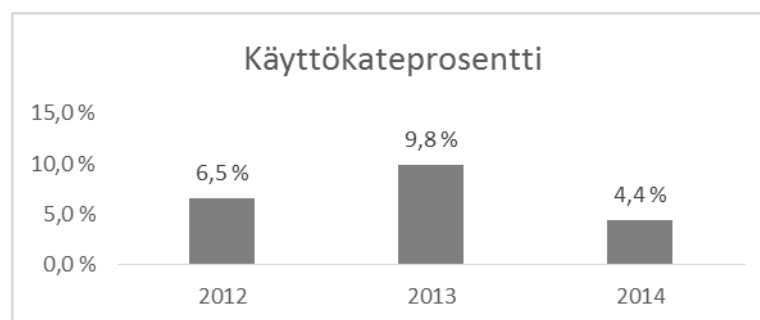
Tuloslaskelman osalta oikaisutoimenpiteisiin ei tarvinnut ryhtyä. Liiketoiminnan muut tuotot sisälsivät eriä, jotka ovat yrityksen toimintaan liittyviä ja luonteeltaan lähellä liikevaihtoa, kuten

vuokratuotot sekä hankeavustukset. Tuloslaskelman erät kuitenkin yhdisteltiin Yritystutkimus ry:n ohjeistuksen mukaan, jotta siitä saatiin suoraan laskettua yrityksen käyttökate, liike-tulos, nettotulos, kokonaistulos sekä tilikauden tulos. Kyseisiä lukuja voidaan käyttää suoraan tunnuslukujen laskentakaavoissa.

6.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Analysoitaviksi kannattavuuden tunnusluvuiksi valittiin käyttökateprosentti, liikevoittoprosentti sekä sijoitetun pääoman tuottoprosentti. Näiden tunnuslukujen avulla voidaan saada kohtuullisen kattava kuva yrityksen kannattavuuden kehityksestä.

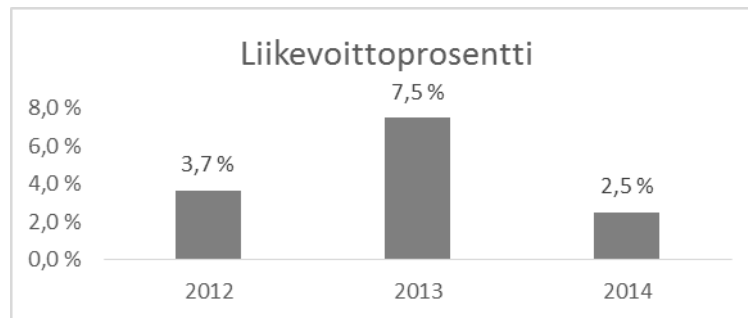
Käyttökateprosentille ei ole yleispätevää tavoitearvoa, mutta teollisuuden alalla käyttökateprosentit asettuvat yleensä välille 5–20 %. Käyttökateprosentin riittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistovaatimukset ja vieraan pääoman rahoituskulujen määrä. Yritys Oy omistaa tuotantovälineet lähes kokonaisuudessaan itse, joten käyttökateprosentin on riitettävä poistoihin ja rahoituskuluihin, jotka näkyvät tuloslaskelmassa käyttökateprosentin jälkeen. Vaikka käyttökateprosentissa on vaihteluita, käyttökate on jokaisella tilikaudella kattanut kyseiset erät. Tilikaudella 2013 käyttökateprosentin suhteessa korkeampi määrä kertoo siitä, että tilikaudella on jostain syystä kyetty hinnoittelemaan suoritettua urakkaa muihin tilikausiin verrattuna paremmin. Kuviossa on esitetty käyttökateprosenttien kehitys eri tilikausilla.

KUVIO 3. Yritys Oy:n käyttökateprosentit

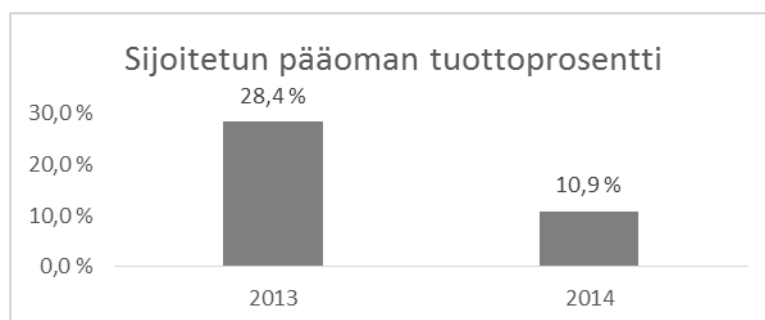
Liikevoitto kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituseriä ja veroja. Yritys Oy:n liikevoittoprosentti ylittää tyydyttävälle tasolle ainoastaan tilikaudella 2013. Kyseisellä tilikaudella liiketoiminnan muuttuvat kulut ovat olleet suhteessa liikevaihtoon

todella paljon pienemmät joten se johtaa paremman käyttökatteen myötä myöskin tässä kohtaa parempaan lukuun. Myös kyseisen tilikauden poistot ovat huomattavasti pienemmät tilikauteen 2012 verrattuna. Tilikaudella 2012 on tehty viimeinen iso tasapoisto fuusioaktiivasta, joka on syntynyt yrityksen aiemmassa historiassa sukupolven vaihdoksen yhteydessä tehdystä fuusiosta. Seuraava kuvio kertoo liikevoittoprosentin vaihteluista.

KUVIO 4. Yritys Oy:n liikevoittoprosentit

Sijoitetun pääoman tuottoprosentilla saadaan selville suhteellinen kannattavuus eli se tuotto mikä on saatu yritykseen sijoitetulle pääomalle. Sijoitetulle pääomalle vähimmäistuottona pidetään vieraalle pääomalle maksettua korkoa. Oman pääoman sijoittajat eli yrityksen osakkaat kuitenkin usein odottavat sijoittamalleen pääomalle korkeampaa tuottoa kuin lainakorot. Sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona joten Yritys Oy:n laskennasta oli jätettävä pois 2012 tilikausi, koska sen osalta ei ollut tiedossa alkavan taseen lukuja. Sijoitetun pääoman erinomaisena tuottoprosenttina pidetään yli 15 %, joten kuviossa esitetyistä luvuista voidaan kertoa, että tilikauden 2013 sijoitetulle pääomalle saatu tuotto on todella korkea. Kehityksen suuntaa on vaikea arvioida koska sitä edeltävän tilikauden lukema puuttuu.

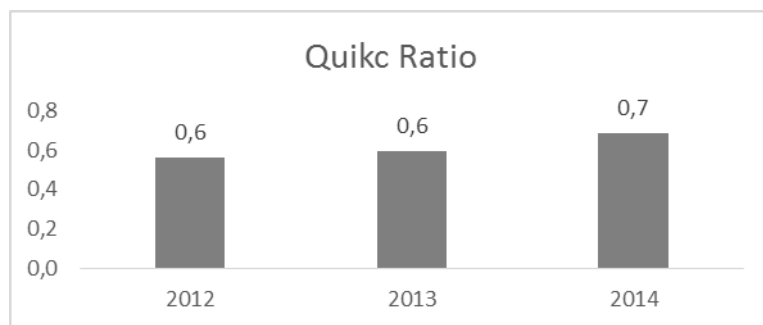

KUVIO 5. Yritys Oy:n sijoitetun pääoman tuottoprosentit

6.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmiuden analysoitaviksi tunnusluvuiksi valittiin yleisimmät ja käytetyimmät tunnusluvut rahoituksen riittävyyden kategoriassa. Toiminnan jatkuvuuden edellytyksenä yrityksen tulisi selviytyä sen juoksevien menojen maksuista. Jos yrityksen maksuvalmius on pitkään heikolla tasolla, sen riskin sietokyky pienentyy ja se voi olla vaarassa ajautua maksukyvyttömäksi, mikä voi aiheuttaa jopa konkurssin.

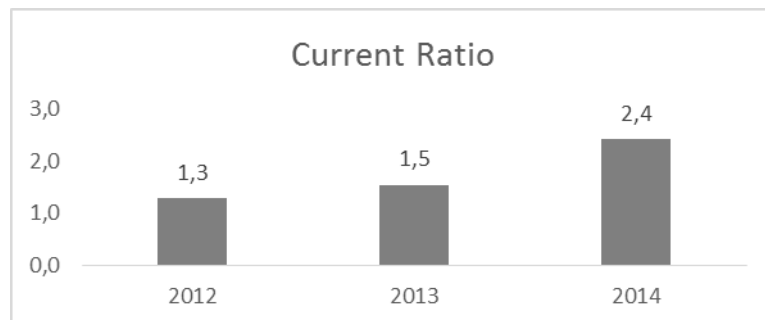
Yritys Oy:n luvuista lasketut quick ratio -tunnusluvut antavat juuri ja juuri tyydyttävälle tasolle yltäviä lukemia. Yrityksellä voi olla ajoittaisia vaikeuksia selviytyä sen maksuvelvoitteistaan ajallaan. Quick ratio on likviditeetin tunnuslukuista kaikkein tiukin, koska sillä mitataan yrityksen mahdollisuutta selviytyä sen lyhytaikaisista veloista pelkällä rahoitusomaisuudella. Yritys Oy:llä sitoutuu paljon pääomaa varastoihin, joten sen voi olla vaikea päästä korkeisiin arvoihin. Seuraavassa kuviossa esitetyistä luvuista voidaan nähdä quick ration tasot eri tilikausilla.

KUVIO 6. Yritys Oy:n quick ratio -tunnusluvut

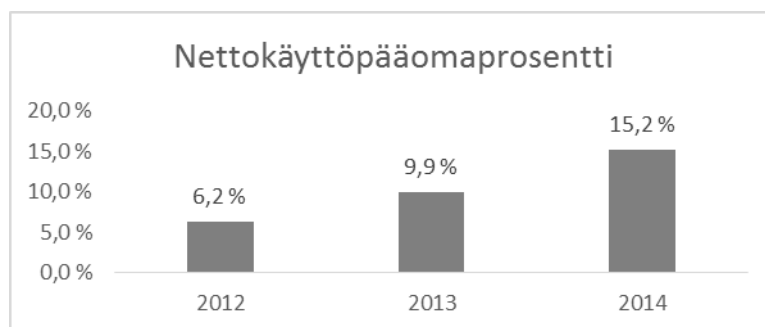
Current ration tarkasteluperspektiivi on pidempi kuin quick ration. Siinä otetaan nopeasti rahaksi muutettaviin eriin mukaan myös yrityksen vaihto-omaisuus eli aine- ja tarvikevarasto ja keskeneräiset tuotteet. Current ration rinnalla on hyvä tarkastella yrityksen pääomarakennetta ja arvioida sen pohjalta lisärahoitusmahdollisuuksia. Yrityksen omavaraisuusasteen ollessa riittävän korkealla tasolla, yrityksellä on mahdollisuus paikata lyhytaikaista rahoitusvajetta ottamalla lisää vierasta pääomaa. (Balance Consulting).

Pidemmän aikavälin maksuvalmiudeksi saadaan laskennassa hieman parempia lukuja kuin lyhemmän aikavälin quick ration luvut. On kuitenkin huomioitava se, että luvut ovat staattisen maksuvalmiuden lukuja ja mittaavat vain tilinpäätöshetken tilannetta. Maksuvalmius voi vaihdella tilikauden aikana suurestikin. Paremman kuvan yrityksen maksuvalmiudesta antaisi kuukausittain tai jopa viikoittain laskettavat lukemat. Seuraavassa kuviossa on esitettyä tilinpäätöshetkien current ratio tasot.

KUVIO 7. Yritys Oy:n current ratio -tunnusluvut

Nettokäyttöpääomaprocentti kertoo, miten paljon rahoitetaan omalla pääomalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla yrityksen vaihto- ja rahoitusomaisuutta. Jos nettokäyttöpääoma on ylisuuri liiketoiminnan laajuuteen nähden, sen varoja on kiinni vaihto- ja rahoitusomaisuudessa jotka eivät tuota sinällään mitään. Näin ollen yrityksen sidottu pääoma tuottaa heikosti. Nettokäyttöpääomaprocentit ovat suhteessa current ratio tunnuslukujen kanssa.

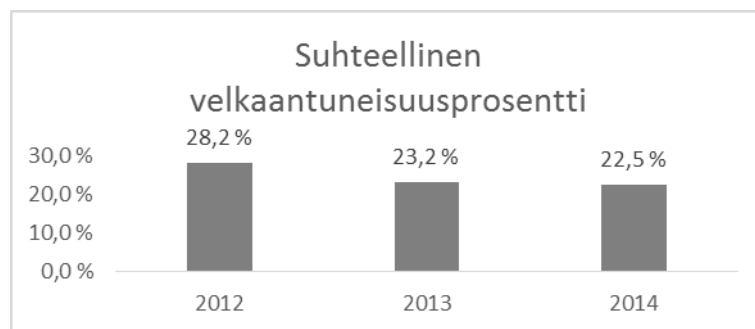

KUVIO 8. Yritys Oy:n nettokäyttöpääomaprocentit

6.4 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Hyvä kannattavuus ei välttämättä pidä yritystä pystyssä, jos sen rahoitus ei ole kunnossa. Vaikka yritys ei tee tappiota, voi sen kannattavuus kuitenkin olla niin heikko tai velkaantuneisuus niin suuri, ettei sillä kyetä kattamaan yrityksen rahoituksellisia velvoitteita, kuten lainojen korot ja lyhennykset. Tällöin yrityksen heikko rahoitusrakenne voi olla syynä sen vaikeuksiin.

Suhteellinen velkaantuneisuusaste mittaa velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Toiminnan laajuuden mittarina käytetään liikevaihtoa. Jos suhteellinen velkaantuneisuus on korkea, se edellyttää riittävää käyttökatetta, jotta lainojen hoidosta voidaan selvitä kunnialla. Yritys Oy:n suhteellinen velkaantuneisuus sen liikevaihtoon nähden on hyvällä tasolla. Hyvä taso on alle 40 % ja jokaisen tilikauden lukema alittaa sen reilusti. Seuraavasta kuviosta voi nähdä kunkin tilikauden suhteellisen velkaantuneisuusasteprosentin.

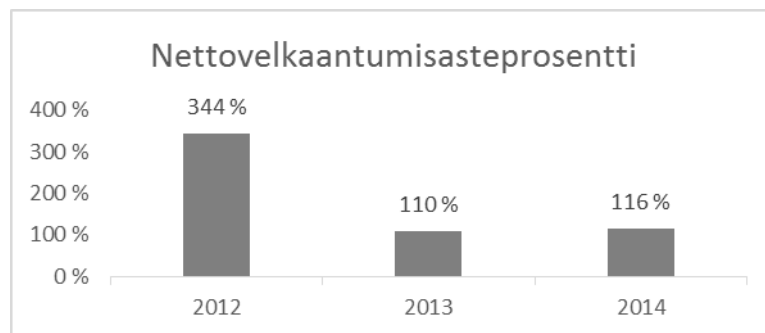

KUVIO 9. Yritys Oy:n suhteelliset velkaantumisasaste prosentit

Nettovelkaantumisaste antaa kuvan yrityksen velkaantuneisuudesta. Tunnusluvulla mitataan korollisen nettovelan ja oman pääoman suhdetta. Jos tunnusluvun arvo olisi 100 %, tarkoittaisi se sitä, että yrityksen omistajien ja rahoittajien pääomapanokset ovat yhtä suuret. Tällöin yrityksen rahoitustilanteesta voidaan vielä sanoa että se on kohtalaisen tasapainossa. (Balance Consulting.)

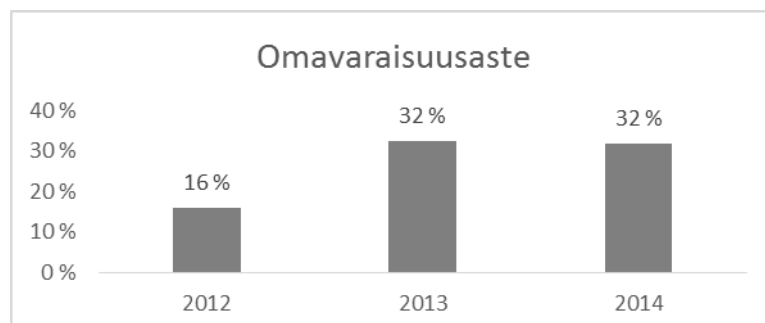
Yritys Oy:n nettovelkaantumisprosentti on ollut ohjearvojen mukaan tilikaudella 2012 erityisen heikko. Tilikaudella 2013 saavutettu suuri tilikauden voitollinen tulos on lisännyt huomattavasti omaa pääomaa, joka korjaa lukua paremmalle tasolle. Tilikauden 2013 vieras pääoma on

myös huomattavasti pienempi edelliseen tilikauteen verrattuna. Tilikaudella 2014 luku on nous-
 sut vain hiukan, vaikka vieraassa pääomassa on tapahtunut muutoksia. Pitkäaikaista vierasta
 pääomaa on otettu lisää, mutta vastaavasti lyhyttä pääomaa on kavennettu. Omassa pää-
 omassa ei ole tapahtunut suurta muutosta. Kuvio havainnollistaa nettovelkaantumisprosentin
 suuren vaihtelun.

KUVIO 10. Yritys Oy:n nettovelkaantumisprosentit

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä si-
 toumuksistaan pitkällä aikavälillä. Korkean omavaraisuusasteen omaavalla yrityksellä on
 enemmän liikkumavapautta, eikä se ole niin riippuvainen suhdanteista tai muista toimintaym-
 päristön muutoksista. Kilpailutilanteiden kiristyessä korkean omavaraisuusasteen omaava yri-
 tys kestää heikentyneitä kannattavuutta paremmin ja pidempään. Taantuman aikana vaikeuk-
 siin ajautuvat yleensä yritykset joiden omavaraisuusaste on kilpailijoitaan heikompi. Yritys Oy:n
 omavaraisuusaste on 2013 ja 2014 tilikausien osalta tyydyttävällä tasolla, kuitenkin lähempänä
 hyvää kuin heikkoa tasoa joten se voi sietää jonkin asteisia suhdannevaihteluita.

KUVIO 11. Yritys Oy:n omavaraisuusaste

7 YHTEENVETO

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tehdä Yritys Oy:lle tilinpäätösanalyysi yrityksen käyttämästä kirjanpito-ohjelmasta saatuja raportteja täydentämään. Tilinpäätösanalyysin perusteella päättelimme, että yritys voi taloudellisesti kohtalaisesti. Tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellinen tilanne ja seuraavien vuosien ennustettavuus ja työmme tukee tätä hyvin.

Saimme käyttöömmme vuosien 2012–2014 tilinpäätösmateriaalin ja haastattelimme yrittäjiä. Näiden perusteella suoritimme analyysit kustakin osa-alueesta. Mielestämme työmme antoi hyvän kuvan yrittäjille yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Aineistossa käytimme kolmea vuotta, jolloin se antoi kattavan ja luotettavan kuvan analyysistä. Yritys Oy:n tulevaisuus näyttää vallitsevista taloutta koskevista vaikeista ajoista huolimatta kohtalaiselta, mutta siihen voi liittyä epävarmuutta. Yrityksen johdon tulee mieltä tulevaisuuden ratkaisuja mahdollisimman kriittisesti.

Opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista, vaikka etenimme nopealla aikataululla. Tunnuslukujen analysoimisesta haastavaa teki aikaisemman kokemuksen puuttuminen. Tunnusluville asetettujen ohjearvojen perusteella voitiin helposti arvioida ja kertoa millä tasolla Yritys Oy:n tunnusluvut ovat. Se, mitkä tekijät hyviin tai huonoihin arvoihin vaikuttivat ja mitkä seikat niihin johtivat, oli haastavaa selvittää. Pyrimme kuitenkin käyttämään kirjallista materiaalia mahdollisimman laajasti hyödyksi ja löytämään Yritys Oy:lle informaatiota, josta heille on tulevaisuudessakin hyötyä.

LÄHTEET

Balance Consulting /Kauppalehti Tietopalvelut. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>. Luettu 15.11.2015. (Kaikkien tunnuslukujen kaavat)

Ekonia Yrityspalvelut Oy. 2015. Uusi kirjanpitolaki. Saatavissa: <http://www.econia.com/uutiset/uutta-kirjanpitolakia-sovelletaan-aikaisintaan-1.1.2016-alkaviin-tilikausiin.html>. Luettu 15.11.2015.

Ikäheimo, S., Lounasmeri S. & Walden R. 2009. Yrityksen laskentatoimi. Juva: WSOYpro Oy.

Järvinen, M. 2003. Tilinpäätösinformaatiosta tunnuslukuanalyysiin. Jyväskylän Yliopisto, taloustieteiden neuvottelukunta, laskentatoimi. Pro Gradu-tutkielma.

Kallunki, J-P. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum Media Oy.

Kauppalehti 2012. Omavaraisuusaste. Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/omavaraisuusaste-/k6hHkBVz>. Luettu 21.11.2015.

Kinnunen, J., Laitinen, E.K., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2007. Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Kinnunen, J., Leppiniemi, J., Puttonen, V. & Virtanen, K. 2002 Tietoa yrityksen taloudesta. Keuruu: Otavan Kirjanpaino.

Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Luettu 12.11.2015.

Laitinen, E.K. 1989. Yrityksen talouden mittarit. Espoo: Wiling+Göös.

Leppiniemi, J. & Kykkänen T. 2003. Kirjanpito ja tilinpäätös harjoituksineen. Vantaa: WSOY.

Lindfors, H. 2010. Kirjanpito käytännönläheisesti. Edita Prima.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Ojala, M. 2015, Uudistuva laki remontoii erityisesti liikkeen- ja ammatinharjoittajan tilinpäätössäännöt. Blogikirjoitus Tilisanomissa. Saatavissa <http://tilisanomat.fi/content/uudistuva-laki-remontoii-erityisesti-liikkeen-ja-ammatinharjoittajan-tilinpaatossaannot>. Luettu 18.11.2015.

Opinahjo Oy. 2015. Tunnuslukujen hyödyntäminen johdon päätöksenteossa. Tallenne. Katso 26.11.2015.

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Porvoo: Edita Publishing Oy.

Salmi, I. 2011. Mitä tilinpäätös kertoo? PDF-julkaisu. Helsinki: Edita. Helmet ekirjasto. Luettu 21.11.2015. Saatavissa myös painettuna versiona.

Taloushallintoliitto. Kirjanpidon ABC. Saatavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc>. Luettu 29.11.2015.

Tehotilit Oy. 2015. Kirjanpitolainsäädäntö muuttuu tänä vuonna. Saatavissa: <http://tehotilit.fi/uutiset/uutiset-2015/kirjanpitolainsaadanto-muuttuu-tana-vuonna>. Luettu 15.11.2015.

Tomperi, S. 2007. Kehittyvä kirjanpito. Helsinki: Edita Prima Oy.

Yritystutkimus ry. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 2011. Helsinki: Gaudeamus.

Yritystutkimusneuvottelukunta. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 2005. Helsinki: Gaudeamus.

Yritys Oy

Virallinen tuloslaskelma

	2012	2013	2014
Liikevaihto	3093327	2384461	2507607
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	19887	-25086	27756
Liiketoiminnan muut tuotot	5132	14346	8611
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-1391687	-991683	-1133501
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-84522	619	-899
Ulkopuoliset palvelut	-161072	-51422	-113963
Henkilöstökulut yhteensä	-846066	-672285	-747540
Suunnitelman mukaiset poistot	-88511	-55837	-47262
Liiketoiminnan muut kulut	-432616	-423367	-437342
Liikevoitto (- tappio)	113872	179747	63466
Rahoitustuotot ja -kulut			
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		5480	
Muut korko- ja rahoitustuotot	1465	3863	300
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-39134	-33320	-25021
Tulos ennen satunnaiseriä	76202	155770	38745
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	76202	155770	38745
Tuloverot	-27507	-38427	-8198
Tilikauden voitto (tappio)	48696	117343	30547

Yritys Oy
Virallinen tase

	2012	2013	2014
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	20853	13902	6951
Aineettomat oikeudet	12026	9362	16698
Liikearvo	16000	8000	0
Muut pitkävaikutteiset menot	4166		
	53045	31264	23649
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset ja rakennelmat	2153	1723	1378
Koneet ja kalusto	107909	99051	114406
Muut aineelliset hyödykkeet	4137	3401	2793
	114199	104174	118577
Sijoitukset			
Muut osakkeet ja osuudet	10004	16700	35420
	10004	16700	35420
Pysyvät vastaavat yhteensä	177248	152138	177646
Vaihtuvat Vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	212419	236107	235208
Keskeneräiset tuotteet	135887	87732	115488
	348306	323839	350696
Saamiset			
Pitkäaikaiset			
Lyhytaikaiset			
Myyntisaamiset	480665	228920	245429
Lainasaamiset		2907	0
Muut saamiset	16014	58024	31600
Siirtosaamiset	7340	16612	27269
	504018	306463	304298
Rahat ja pankkisaamiset	7045	38471	7977
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	859369	668773	662971
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1036617	820910	840617

Yritys Oy

Virallinen tase

	2012	2013	2014
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma	8500	8500	8500
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	107273	141968	237892
Tilikauden tulos	48696	117343	30547
	164468	267812	276939
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä			
Pakolliset varaukset yhteensä			
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Lainat rahoituslaitoksilta	156328	89963	272934
Ostovelat	28480	33090	20839
Muut velat	21000		
	205809	123053	293773
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Lainat rahoituslaitoksilta	366823	206237	21337
Ostovelat	152710	101279	143333
Muut velat	14495	13139	12975
Siirtovelat	132313	109391	92260
	666340	430046	269905
Vieras pääoma yhteensä	872149	553099	563678
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1036617	820910	840617

Yritys Oy
Oikaistu tuloslaskelma

	2012	2013	2014
Liikevaihto	3093327	2384461	2507607
Liiketoiminnan muut tuotot	5132	14346	8611
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	3098459	2398807	2516218
Aine- ja tarvikekäyttö	-1476209	-991064	-1134400
Ulkopuoliset palvelut	-161072	-51422	-113963
Henkilöstökulut yhteensä	-846066	-672285	-747540
Liiketoiminnan muut kulut	-432616	-423367	-437342
Valmisteveraston muutos	19887	-25086	27756
	-2896076	-2163224	-2405489
KÄYTTÖKATE	202383	235584	110729
Suunnitelman mukaiset poistot	-88511	-55837	-47262
LIIKETULOS	113872	179747	63466
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		5480	
Muut korko- ja rahoitustuotot	1465	3863	300
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-39134	-33320	-25021
Välittömät verot	-27507	-38427	-8198
	-65176	-62404	-32919
NETTOTULOS	48696	117343	30547
KOKONAISTULOS	48696	117343	30547
TILIKAUDEN TULOS	48696	117343	30547

	2012	2013	2014
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	20853	13902	6951
Aineettomat oikeudet	12026	9362	16698
Liikearvo	16000	8000	0
Muut pitkävaikutteiset menot	4166		
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	53045	31264	23649
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset ja rakennelmat	2153	1723	1378
Koneet ja kalusto	107909	99051	114406
Muut aineelliset hyödykkeet	4137	3401	2793
Aineellisen hyödykkeet yhteensä	114199	104174	118577
Sijoitukset			
Muut osakkeet ja osuudet	10004	16700	35420
Sijoitukset ja pitkäaik. saamiet yhteensä	10004	16700	35420
Vaihtuvat Vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	212419	236107	235208
Keskeneräiset tuotteet	135887	87732	115488
Vaihto-omaisuus yhteensä	348306	323839	350696
Myyntisaamiset	480665	228920	232964
Muut saamiset	16014	58024	31600
Siirtosaamiset	7340	16612	27269
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	504018	303556	291833
Rahat ja pankkisaamiset	7045	38471	7977
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1036617	818003	828152

Yritys Oy
Oikaistu tase

	2012	2013	2014
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma	8500	8500	8500
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	107273	141968	237892
Tilikauden tulos	48696	117343	30547
Taseen oma pääoma yhteensä	164468	267812	276939
Oman pääoman oikaisut		2907	12465
Oikaistu oma pääoma yhteensä	164468	264905	264474
Vieras pääoma			
Lainat rahoituslaitoksilta	156328	89963	272934
Ostovelat	28480	33090	20839
Muut velat	21000		
Pitkäaikainen vieraspääoma	205809	123053	293773
Korolliset lyhytaikaiset velat	366823	206237	21337
Ostovelat	152710	101279	143333
Muut velat	14495	13139	12975
Siirtovelat	132313	109391	92260
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	666340	430046	269905
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1036617	818003	828152